

Ազգ

8 ԱՊՐԻԼ 2016 ՈՒՐԱԹ 13(5413)

Ազերիական հեռախոսազանգեր՝ «Չյունցո՞ւմ»

Անհայտնեմ խուճաղ ու Ըսիթ ստեղծելու նոյապակով, ամրիլի 2-5-ը մայրա-
քաղաք Ստեփանակերտում եւ այլ բնակավայրերում գրեթե համասարած հնչել են
չարագուցակ հեռախոսազանգեր: Դրանց մեծ մասը եղել է մեկ բառ՝ «Չյուն-
ցո՞ւմ...» («Ո՞նց եմ»): Մի մասն էլ՝ միտ Ղարաբաղի բարբառով՝ «Մարդ մնացա՞մ
ա էրեղ» հարցն են սվել, մինչ ոմանց էլ ուղղվել է սղառնալիք՝ «Չըլա էրեղ
Ե՛ք. հեսա թխլան եմ» («Դեռ այդքան ե՛ք, էս է՛ խիելու եմ»):
Սա նշանակում է, որ արբեջանցիներին կամ մրանց վարձկան մասնագե-
ներին հաջողվել է միջարկվել Արցախի հեռախոսացանց ու փորձել ժողովրդին
հուսահատության ու փախուստի մասնել:
Համադասախան հեռախոսումներ անելու դարսականությունը թողնում ենք
դեռական մասնագիտական Երջանակներին:

Օրերի շեժ

Արժանի՞ ենք մեր հերոսներին

Ընդամենը մեկ Եարթ առաջ եթե փողո-
ցում, ախտասավայրում կամ որեւէ այլ տեղ
հարց տայի մեր հայրենակիցներից որեւիցե մե-
կին, թե ի՞նչ կանի, եթե դասերազը վերսկսվի
Արցախում, դասասխանը, խիտ բորբոքված ու
ջղային, կլինե՞ր մոտավորապես այսպես. «Էդ
դարաբաղիքի թող գնան դաստաններն Արցա-
խը», «Ես Սերժի համար ոչ մի բան էլ չեմ անի.
իմը ընչո՞վ ա ինձ օգնել ու...», «Թող իրանց՝ էդ
Եիլեթի լակոսները գնան կռվելու», «Էդ ԴԱԳԿ-
ի տղերը թող գնան ծակաս. էս երկիր, հող
դաստաններն, որ Միհրանը օֆթոններում փող
կուտակի»: Եւն, եւն: Սեզնից յուրաքանչյուրը
կարող է ավելի սուր, առավել բնորոշ օրինակ-
ներ տալ: Այո, ընդամենը մեկ Եարթ առաջ մեր
հասարակությանը, դժգոհ ու չարացած, առիթ
էր դեմ փնտրվելու թե՛ իշխանություններին, թե՛
բաղաբական ուժերին, թե՛ դարաբաղիցներին,
թե՛ մանր ու խոճոր դասոնյաններին ու մենա-
նորիյալ բիզնեսմեններին: Դժգոհ ու անհան-
դուժող՝ նույնիսկ հարեանի ու բարեկամի
հանդեպ, հույսը դրած դեմի Ռուսաստան կամ
այլուր ծլկելու վրա:

Բայց... ամրիլի 2-ին արդեն ամեն ինչ փոխ-
վեց, կարծեմ հրաժեմ իմն: Բոլորի հայացքը թե-
վեց դեմի մեկ ուղղություն, դեմի Արցախ, դե-
մի մեր տղաները, դեմի մեր բանակը, մեր... Երե-
ւի Վարդանանց դասերազից մինչեւ Սարգա-
րադաս, մինչեւ Վան ու Սուսա լեռ այսպես է ե-
ղել, այսպես է մեր ժողովուրդը բռնագրվել օր-
հասի դահին: Եվ ըստ երեւոյթին դա՛ է եղել թե-
մամիներին ու բարեկամներին զարմացնող մեր
գլխավոր հասկությունը, ազգային այս սարօրի-
նակ ֆենոմենը, որը ըմբռնելը ոչ թե դժվար, այլ
անկարելի է, անգամ մե՛զ համար, առավել եւս՝
մեր Եաս դեկավարների համար...

Քառօրյա դասերազի ընթացում մենք եւ
մեր հակառակորդները տեսան ազգային այդ
ֆենոմենի տարբեր դրսեւորումները, որոնց մա-
սին հեսագա էջերում դույզն չափով անդրա-
դառնում են մեր ախտասակիցները, վերուժա-
բանները, հեսեաբար չեմ ուզում կանխել
մրանց: Բայց ուզում եմ, առավել եւս՝ ցանկա-
նում եմ հարց տալ. արժանի՞ ենք մեր անմահ
հերոսներին, մահվան աչեբին Եայող մեր Բա-
ջարի զինվորներին, մրանց արյան, մրանց մա-
տաղ կյանին, մրանց ծնողներին եւ առհասա-
րակ մեր ժողովրդին:

Եթե մեր երկրի ու ժողովրդի դեմ նյութված
դավադրություններն ու սաղառնները գեթ որոշ
ժամանակով կանգ առնեն, թող վստահ լինեն
մեր դեկավարները, կոռումդացված դասոն-
ցյանները, մեզ հարստահարող սեփական «բիզ-
նեսմենները», խարդախներն ու հուսալիության
մասնողները, որ միեւնույն դժգոհությունն ու
չարացածությունը, որը կար ամրիլի 2-ից ա-
ռաջ, նորից միտ բորբոքվի, ավելի՛ կասողի
ձեւով, ավելի՛ հուսահատ ու բոլորիս համար
կործանարար:

Մենք ունեցել ենք մանր դասեր Արցախյան ա-
զասամարտից անմիջապես հետո, երբ մեր հա-
վաբական ոգեւորությունը գոհ է դարձել անար-
դարությունների, անդասախանավության,
փնթի կառավարման, «մեր դեմ խաղ չկա» կար-
գախոսների: Չդեմ է թույլ տալ նույնի կրկնու-
թյունը այժմ, երբ կրկին բարձրացել է համագ-
գային ոգեւորության ալիքը: Ճիտ է՝ կորուսնե-
րի եւ արցունքներից միջից, բայց բարձրացել է:
Մնամ այդ բարձրության վրա ընդմիտ:

Մեր ժողովուրդը իսկապես արժանի է ավելի
լավ կյանի: Աղացույց՝ մեր հերոսները, մեր
նահասակները:

ՀԱՎՈՐ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱԶՍԻՐՅԱՆ

Թե ով էր մողելավորել ամրիլի 1-ի
լույս 2-ին սկսված եւ ամրիլի 5-ին
մասամբ մարած դարաբաղյան նոր՝
բառօրյա դասերազը, ո՞ւմ էր հաս-
կադես անհրաժեշտ տարածաբա-
նային լուրավ բախումը, ում է հարկա-
վոր եղել մեր արյան հաճվին մյուսին
բան աղացուցել կամ ինչ- ուր նոր կռ-
վան ձեռք բերել, ո՞վ օգտագործեց
Արբեջանի անհավասարակից ի-
շխանությունը, սա թողնեմ փորձա-
գետների՝ ազնվորեն, առանց տարբեր
Եահերով Եուլավելու վերհանմա-
նը: Ուղղակի նշեմ, որ Եահեր այս
խնդրում կարող էին ունենալ Թուր-
քիան (որը բավական անկանոն Եար-
ժումներ արեց այդ օրերին, եւ նույ-
նիսկ զինադադարի վերաբերյալ
դայնամավորվածությունից մեկ օր
հետո էլ Երդողանի բերանով խախտու-
ում էր Արբեջանին, թե՛ մենք ձեզ
հես ենք), Թուրքիայի հես լարված հա-
րաբերություններ ունեցող Ռուսաս-
տանը, ինչու չէ՝ նաեւ դարաբաղյան
կարգավորման մեջ դոմինանտ դեր
սանձնել ձգտող ԱՄՆ-ը: Վերջին եր-
կուսի հերթադաս կենս հայտարարու-
թյունները չլցրեցին վերջին դասե-
րազի չորս օրվա ընթացում մրանց
կողմից դասողանված մեծ լռության
միջակայքը: Մանր-մունր, գեմփ վա-
խառու այլ Եահառումներ էլ կարող
էին սանձնել մողերասորի դերը:
Կանգ առնեմ դարաբաղյան նոր՝ Բա-
ռօրյա դասերազի մի Բանի դասերի
վրա միայն:

Ո՞վ էր մողերասորը

Նոր դարաբաղյան դասերազը տե-
ւեց չորս օր, ամրիլի 1-2-ի գիժերվա-
նից մինչեւ ամրիլի 5-ին Մոսկվայում
Հայաստանի եւ Արբեջանի զինված
ուժերի գլխավոր Եարբների դեերի
միջեւ ձեռքբերված զինադադարի
դայնամավորվածություն: Ձինադա-
դարան էլ դեռ հակառակորդն ա-
նընդհատ խախտում է հիմնական վե-
րվ նողայից հետո մանրիկ ցնցումնե-
րի մեջ ընկնող հիվանդի. Եփման գծի
հյուսիսային ուղղությամբ այս երկու

օրը էլի կրակել են, տարբեր տրամաչա-
փի արկեր նետել, Եարթօգնության մե-
քենայի են խիել, 1 գոհ ենք ունեցել
կրկին՝ Եփման գծի հյուսիս-արեւե-
լյան (Թալիժի) ուղղությամբ մահա-
ցու վիրավորվել եւ զոհվել է Արմեն
Կառլեն Գասարյանը, անգամ վար-
դենիսի ուղղությամբ են գնդակոծել:
Ամրիլի 6-ի լույս 7-ի գիժերը եւս զի-
նադարարի խախտման եւ
դիվերսիոն փորձերի դեմքեր
են գրանցվել: ➡8

Լեռնային Ղարաբաղ՝ ազատության եւ խիզախության խորհրդանիշ

*Ընթերցողի ուժգործյանն ենք
ներկայացնում Ռուսաստանի հայե-
րի միության եւ Համաժխարհային
հայկական կոնգրեսի նախագահ
Արա Աբրահամյանի հարցազույցը
Լեռնային Ղարաբաղի դեմ Արբե-
ջանի ռազմական ագրեսիայի կա-
դակցությամբ, երեկ սրված
vesti.am-ին:*

- Պարոն Աբրահամյան, Ձեր հայտարարությունում՝ կադված Լեռնային
Ղարաբաղի դեմ Արբեջանի զինված
ուժերի հերթական ագրեսիայի հես,
ներկայացված է դրող գործոնների
օբյեկտիվ գնահատականը: Ըստ Ձեզ՝
ինչպիսի՞ն դեմք է լինի միջազգային
համակարգի օբյեկտիվ դասասխա-
նը Բաբվի իշխանությունների եւ նրա
զինված ուժերի սյալ հանցագործու-
թյան վերաբերյալ:

-Արբեջանական կողմի սուր սաղ-
րանն ու ագրեսիան, իսկապես, ան-
դասախանասու Բարբականության,
անզուտ սղառնազինության մրցա-
վազի եւ դեռական ահաբեկչության

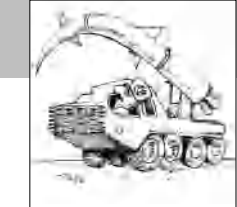
մոր ձեւի հեսեամք է: Փոխանակ մի-
ջազգային ուժերի՝ ԵԱԳԿ Միանկի խմբի
հովանու ներք բանակցային սեղանի
Եուրջը դարաբաղյան ձգնաժամից
դուրս գալու փոխզիջումային մոտեցում-
ներ փնտրելու: Նման ժողովուրդների մի-
ջեւ բարիդրացիական համագործակ-
ցությունը վերականգնելու Բարբական
առաջնորդն ընտրել է դասերազի եւ
հանցագործությունների ձանադարիը՝
ընդդեմ խաղող բնակչության եւ ռազ-
մագրերին: Նման ժողովուրդների մի-
տրեքի չի հասնի փոխզիջման եւ չի կար-
ողանա լուծել դարաբաղյան խնդիրը:

Ցավով, ցուցաբերած ագրեսիայի ըն-
թամը Արբեջանն օգտագործել է տար-
բեր տեսակի զինասեսակներ՝ ներառյալ
հեռահար գեմք, հարվածային անօդաչու
թռչող սարբեր, «Ութիձիձի» հրցիր համա-
կարգեր, «Սմերչ» համագարկային կրա-
կի ռեակտիվ համակարգ, եւ հենց
դրանցով վնաս հասցրել կենդանի ուժին
ու բնակավայրերին: Ավաղ, Արբեջանին
համադասախան սղառնազինության
անմդասակահարմար վաճառի վերա-

բերյալ հայկական կողմի զգուցացումը
մեր ռազմավարական գործընկերների
կողմից այդպես էլ չընկալվեց եւ Եաս
հարցերում մրանք աղախուղեցին Բաբվի
իշխանությունների եւ զինվորականների
նեվանժի տրամադրվածությունը:

Սակայն նույնիսկ հաճվի չառնելով
այս փաստը, արբեջանական բանակը
եւ իր աղաճնորհ հրամանատարությունը,
այդդեմ էլ չեն կարողացել հաջողու-
թյուն գրանցել դավադիր հարձակման ոչ
մի ուղղությամբ, եւ ծավալել են դիրային
մարտեր ԼՂՀ ԴԲ-ի ենթադառնուցված
ների դեմ՝ կորուսներ հասցնելով կենդա-
նի ուժին եւ ռազմական տեխնիկային:

Ենթադրում եմ, որ միջազգային
հայտարարությունները եւ կրակը դա-
դարեցնելու, հակամարտող կողմերի
միջեւ խաղաղություն հաստատելու կո-
չերը, այսպես թե այնպես, իրենց դերն
են ունեցել դարաբաղյան հակամար-
տության գոտում ռազմական գործողու-
թյունների կասեցման հարցում: Այդու-
հանդերձ, սյալ դասերազը
միայն համաձայնագրերով չի
դադարեցվի, առավել եւս ➡9

Գուր մեզ փչացած լուրիկ, մենք ձեզ՝ փչացած սմերչ է՞ 5

Երգիծանկարի երեկն ու այսօրը է՞ Ա

Արցախ. ինչո՞ւ Մոսկվան չի գտնվում Բաբվի հետ է՞ 11

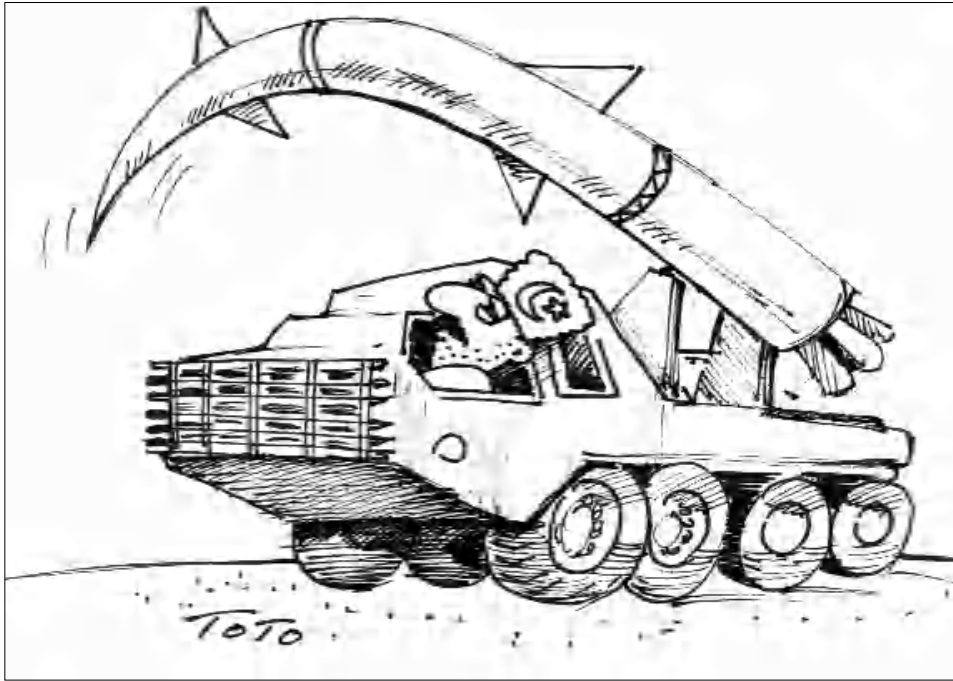
ՀՈՎԻԿ ԱՅՅԱՆ

Դուք մեզ փչացած լուրիկ, մենք ձեզ՝ փչացած Սմերչ

Երբ խանութից որեւէ սեխնիկա ենք գնում, արկղի մեջ գտնում ենք նաեւ գործածման կանոնների մասին զրույկը: Ենթադրեմք, արդուկը մեզ է գործադրել այսպէս, լվացի մեքենա՝ այսպէս: Եթէ սեխնիկան լաւ է լինում, ապա լավ խանութները ունենում են մասնագետներ, որոնք գնորդների հետ միասին սանում են եւ վերջիններիս սներում տեղադրում են սեխնիկան՝ բացատրելով դրա գործադրման կանոնները:

Անկեղծ ասած՝ զենքի միջազգային առեւտրում չգիտեմ, թե որքանով է գործում այս կանոնը: Օրինակ, երբ ռուսները Ադրբեջանին զենք են վաճառում, դրանց գործածության կանոնների զրույկը սալիս են, գուցէ ռուս մասնագետները զենքի հետ Բաքու են գնում եւ տեղում ադրբեջանցիներին բացատրում, թե, ենթադրեմք, Սմերչ զինաստանը ինչպէս է մեզ գործածել: Ամոթ բան չէ, Սմերչը համարվում է ժամանակակից զինատեսակ, եւ ամոթ չէ, որ Ադրբեջանում այդ զենքը գնելու դիմումներ չգիտեմ ինչպէս դրանից կրակել: Ամոթն այն է, երբ Ադրբեջանը Սմերչը գործածում է առանց իմաստալու, թե ինչպէս: Ինչպէս զինքն զարաբադա-ադրբեջանական հակամարտ գործերի հարավային հասկածում, լարված վերջին օրերի ընթացքում, հակառակորդը կիրառել է հենց Սմերչը: Այսինքն ադրբեջանցի հրամանատարը լուրջ դժեմով իր անմիջական ենթակային հրամայել է՝ կրակ, զղան էլ խեղճ ու կրակ կրակել է: Արկը եկել հասել է Ղարաբաղ եւ, ուժադրություն, չի դառնում:

Վարկածները մի փունջ են: Սմերչի հրթիռը, լինելով ռուս եւ հաւաքի առնելով ՀԱՊԿ-ի օրջանակներում եւ առանձին միջոցառումներ համաձայնագրերով Հայաստանի հանդէպ ունեցած Մոսկվայի դաշնակցությունները, դիտարկելով չի դառնում մեր սարածում: Տարբերակ երկ-

որդ. ադրբեջանցիներն իսկապէս չգիտեմ ինչպէս կրակել Սմերչից, այլ միայն գիտեմ, թե ինչպէս են այդ զինատեսակից հրթիռը նետում: Տարբերակ երրորդ՝ ռուսները Սմերչի հերթական դարձան արտադրելու բռնակ են սվել: Եւ հենց այդ անդրադարձն է զենքի դարձումը էլ ոչ դիտարկելով վաճառել են Բաքվին: Ի դեպ, եթէ այդպէս է, ապա նույն դարձումի մեր ունեցած Սմերչը, նախքան գործադրելը հարկավոր է փորձարկել, գուցէ մերն էլ բռնակ: Եւ վերջապէս չորրորդ վարկածը. Ռուսներն ուղղակի ֆցել են Բաքվին, վերջինիս դիտարկելով վաճառելով իրենց անդրադարձնելով:

Թե նշվածներից կոնկրետ ո՞ր տարբերակն է, եւ անկեղծորեն չգիտեմ, բայց գի-

տեմ, որ հինգերորդ տարբերակ չկա, նշված վարկածներից մեկի դասառաջով էլ Սմերչի հարվածից մենք չենք տուժել: Համաձայնեմ, բացառվում է, որ ԼՂ բազարի մարտիկները օդում որսացել են Սմերչի հրթիռը եւ այն փափուկ իջեցրել զարաբայում հողի վրա:

Հիմա, բացառման սկզբունքով՝ հանենք առաջին վարկածը. հասկանալի է, որ զենքերը ազգություն չունեն եւ մեր հողում իջած (ի դեպ՝ հենց իջած) սմերչ-հրթիռը մարդ չէ եւ չի կարող ինքնորոշել որեւէ որեւէ դառնալի: Տարբերակ երկրորդը ճշմարտանոց կրկար, եթէ մենք գործ ունենալիս հենց ադրբեջանցի զինվորականների հետ: Այսինքն փաստ չկա, որ Սմերչը մեր ուղ-

ղությամբ լարել է հենց ադրբեջանցի զինվորականը. չի բացառվում, որ լարողը եւ գործադրողը եղել է թուրք, իսկ ադրբեջանական բանակում նման բարդ բաներ անելը հենց թուրքերին է վստահվում է: Մնում են երրորդ տարբերակը եւ չորրորդը, այսինքն այն, որ այդ ամբողջ խմբաբանակը բռնակ է (այդ թվում՝ մեր ունեցածը) եւ այն, որ ռուսները Բաքվին ֆցել են՝ հրամանատարվելով վերջինիս անդրադարձնելով: Հաւանական է, որ Մոսկվան հայ-ադրբեջանական հակամարտության մեջ մասնակցելու ցուցաբերել է չեզոքություն եւ ամենեւին էլ ընդգծված չի սատարել կողմերից որեւէ մեկին, ապա ավելի ճշմարիտ է թվում երրորդ տարբերակը՝ դարձնել բռնակ է, այդ թվում մեր: Բայց հաւաքի առնելով, որ ադրբեջանցիները սովորություն ունեն ռուսներից ավանսով զենք գնել, հետո օգցել, ապա չի բացառվում, որ ռուսները ֆցել են Բաքվին, այսինքն Սմերչը սվել են, բայց այն օգտագործելու համար դիտարկել մեկ տարրը չեն սվել ու որովհետեւ ադրբեջանցիները չգիտեմ, թե ինչ է Սմերչը, չեն էլ հասկացել, որ մաս է բացակայում:

Ամեն դեպքում, այս խնդիրը լուծելու մեկ տարբերակ կա. փորձարկել մեր ունեցած Սմերչը. եթէ չկրակի, ուրեմն ամբողջ խմբաբանակը բռնակ է, իսկ եթէ կրակի, ուրեմն Բաքուն երկու հարված կստանա, մեկը՝ մեր Սմերչի հարվածից, մյուսն այն գիտակցությունը, թե ռուսներին, որոնց ամեն օր Մոսկվայի շուկաների բանջարեղենի հասկածներում ֆցում են, իրենք էլ նրանց են ֆցում՝ դուք մեզ փչացած լուրիկ, մենք ձեզ փչացած Սմերչ սկզբունքով:

Կոնյակ՝ War

Ես ռազմավար-գիտական, բարձր գնահատական կամ հմուտ դիվանագիտական վերլուծություններ չեմ անի, ոչ դրա ժամանակն է, ոչ էլ, անկեղծ ասած, կարող եմ: Ոչ էլ փորձագետ եմ, ոչ էլ ֆալսագետ, ոչ էլ ադրբեջանագետ: Չնայած մեկ-երկու բառ ադրբեջաներեն գիտեմ, այն էլ դառնալիցս են սովորել, որը ծնվել է, ադրբեջանացի Չազիլի գյուղում, եւ երբ Երեւանում ասում են՝ առաջ ենք գնում, եւ շուկայի դասում են: Հետո, երբ հասկանում են, որ առաջ գնալը մեր դառնալիցս թեմանում առաջ չբողոքելն է, միացնում են համակարգիչս, մտնում google, բայց՝ ru, այնտեղ փնտրում Դաւիթասան, ապա ավելի կոնկրետ՝ գյուղ Չազիլի են նայում: Ես երբեք այնտեղ չեմ եղել, մոտ աղաքայում հազիվ եմ լինել, իսկ գուցէ եւ երբեք չլինեմ, չնայած երբեք լավ բառ չէ: Մի լավ բարեկամ ինձ միտք ասում է, թե այն դիվանագետը, որը կասի՝ երբեք, ուրեմն դիվանագետ չէ, եւ այն զինվորականը, որը չի ասի՝ երբեք, ուրեմն զինվորական չէ: Այս համատեղում մենք միայն զինվորականներն ունենք, զինվորական-ազգ ենք զինվորական սարածածրջանում, զինվորական ընթացիկներում, զինվորական դաստիարակություն ստացած:

Բայց չնայած այս տեսությունն ինձ հաճախ ասում է իմ լավ բարեկամը, ում ռազմավար-գիտական, բարձր գնահատական, կամ հմուտ դիվանագիտական գիտելիքներին չեմ կասկածում, այդուհանդերձ, սա նրա մասնավոր կարծիքն է: Օրինակ, երբ ՀՀ ԱԳ նախարար Էդվարդ Նալբանդյանն ասում է, թե Ղարաբաղը երբեք չի լինելու Ադրբեջանի կազմում, դա չի նշանակում, որ նա դիվանագետ չէ, ճիշտ հակառակը, այլ հարց է, թե ինչու Նալբանդյանն իր այս երբեքը այնպէս չի ասում, որ եւ Բրուսելի սուպրանո լսի հասկանա, եւ CNN-ում խայտառակ եղած էլմար Մամեդյարովը գլուխը կախի: Օրինակ նույն CNN-ի հաղորդավարը կարողա-

ցավ այնպէս անել, որ Մամեդյարովը գլուխը կախի, ընդ որում՝ զենվելով Բաքվում: Բայց Մամեդյարովը (մեղա, մեղա) Արցախ երկրորդ թագավորը չէ, չնայած CNN-ի հաղորդավարն էլ գոնե դժեմով Շաղուհիին մնան չէր, բնավորությամբ՝ գուցէ: Ամերիկացիներն առհասարակ իրենց բնավորությամբ մնան են Շաղուհիին, այլ երկրների թագավոր տեղիքն քերում են իրենց երկիր եւ ստիպում, որ հրաժարվեն իրենց ազգություններից:

Ի դեպ՝ ազգությունների մասին: Իմ կարծիքով մոնոլոլները լավ ազգ են, դե նրանք չեն հայտարարում, թե դա ինչպիսիք են Ադրբեջանի սարածային ամբողջականությունը եւ չեն միանջունում հայկական զորքերը դուրս քերել «օկուպացրած» օրջաններից: Եթե է, Ուլան-Քաստը երբեք չի էլ հայտարարել, թե սատարում է Արցախի ժողովրդի իմնորոշման իրավունքի միջազգային ճանաչմանը, բայց ֆանի որ մեզ համար կարեւորը ոչ թե մեզ օգնելն է, այլ մեր թեմանումն չօգնելը, ինչպէս, օրինակ, երեւում է ռուսական զենքը Ադրբեջանին վաճառելու օրինակից, ապա մոնոլոլներից մենք գոնե մեք, ժամանակակից մոնոլոլներից, իհարկե, եթե, անուշտ, մոնոլոլները ժամանակակից լինում են: Իսկ, օրինակ, բելառուսները վաս ազգ են, ֆանի որ դա ինչպիսիք են Ադրբեջանին: Այսինքն մեզ համար ազգի լավ եւ վաս լինելը դա ինչպիսիք է սվալ ազգի (դեռություն) եւ Ադրբեջանի հարաբերություններով: Եթե, օրինակ, այդ ազգը դա ինչպիսիք է, ուրեմն ասկանք են, եթե...

Ահա եւ խնդիրը, եթե-ն այստեղ շարունակություն չունի: Չկա մի ազգություն (դեռություն), որն ասի՝ տեղի, եւ հայերի ցավը չանեն: Առանձին նահանգներ, լավ նահանգներ, կղզի նահանգներ կան, բայց խնդիրն այն է, որ կալիֆոռնիացին ազգու-

թյուն չէ, ոչ էլ հավայական ազգություն կա, ու չնայած մենք Մադագասկարի հետ մտակցությամբ ոլորտում համագործակցության հուշագիր ունենք, եւ մայրաքաղաք Անտանանարիվում բնիկ մադագասկարցիները արդեն գիտեն, թե ո՞րն է Ֆրիկի փիլիսոփայական մոտեցումները, բայց համառորեն չեն ճանաչում Արցախի անկախությունը եւ այս օրերին մի հայտարարություն անգամ չեն անում՝ գոնե հայ-մադագասկարական դաշնակցության բարեկամության խնդիր անունից: Այդուհանդերձ էլ չկա:

Այնպէս որ ես սիրում եմ այն մարդկանց, ովքեր ասում են, թե մենք մենակ ենք, ֆանի որ ես սիրում եմ, երբ մարդիկ ճշմարտություն են ասում: Իսկ ճշմարտությունն այն է, որ մենք դաշնակցի մեջ ենք, լաւ լուրջ դաշնակցի, լաւ լուրջ թեմանում հետ, իսկ թեմանությունը, ինչպէս սերը, կոնյակի նման է, որքան հմանում է, այնքան թնդանում է, ուժեղանում է, ամրանում է, դառնում է բնավորություն: Մենք բնավորությամբ ադրբեջանացիք ենք, նրանք էլ՝ հայաստանացիք են, ավելի ծայրահեղները՝ հայաստացիք են: Եւ սա է դաշնակցի դաշնադր, այսինքն դաշնակցի դաշնադր ռուսական զենքը չէ, Վաշինգտոնում Իլ-համ Ալիեի արկածները չեն, եւ Վաշինգտոնի արկածները չեն, Էրդողանին դաշնակցի անելու եւ վերջինիցս դաշնակցի Ալիեի անհազորը ցանկությունը չէ: Դաշնադր բնավորությունն է, որը երբեք չի փոխվում: Սա բնավորությունների դաշնակց է: Ուրեմն սա անբուժելի դաշնակց է:

Բայց մի լավ լուր կա. մերոնք հյուսիսը վերագրվել են, հարավում էլ ռազմավարական կորուստներ չունենք: Ադրիկի 5-ի ժամը 12:00-ից էլ հրադադար է: Իսկ ես նորից կբացեմ google.ru-ն եւ կորոնեմ Դաւիթասան, գյուղ Չազիլի...
ՀՈՎԻԿ ԱՅՅԱՆ

32 տուն եւ 31 տուն

Դուք կրճա՞ս սեւ թուղթ սալ: Չես կրճա՞ս, եւ էլ՝ չեմ կրճա՞ս... Դուք կարող եք գնալ այն 32 տները, որտեղ գոն ունեն ու ինչ-որ բան ասել. չեք կարող, եւ էլ չեմ կարող: Չոհվածի ընթացիկին ի՞նչ ասես, ի՞նչ հարցնես, մոտ աշտերին նայես ու ի՞նչ ասես, ինչպէս ասես, թե իր որդու ձին որտեղ թողնեց իր բալին, դուք գիտե՞ք, թե որտեղ թողնեց եւ ինչու թողնեց ու ինչու հենց նրա բալին թողնեց, չգիտե՞ք: Եւ էլ չգիտե՞ք:

Ամեն գոհի նկարի սալ գրում ենք ցավում ենք եւ հղախանում: Եթե ենք գրում, չնայած՝ ես, օրինակ, դա էլ չեմ գրի, ոչ՝ «ցավում ենք» կգրեի, ֆանի որ ցավը մեղմ է ասած, ոչ էլ «հղախանում ենք», ֆանի որ ես չեմ ուզում զոհով հղախանալ, ես ուզում եմ կյանքով հղախանալ, տեսնել, թե ինչպէս են մարդիկ ապրում, եւ հղախանալ:

32 տուն ունենք, որտեղ չենք կարող մտնել, որտեղ բան չունենք ասելու, բառ չենք գտնի, որ ասենք, որտեղ չեն խոսում, ոչ թե որովհետեւ ընդունված չէ, այլ ֆանի որ ուժ չկա, ցավը հաղթել է ուժին՝ այդ տներում: Ցավն անեմաւորեղն է այդ տներում:

Բայց 31 տուն էլ ունենք: Սեփականակերտ հայտնում են, որ արդիվ 1-7-ը միայն Արցախի մայրաքաղաքի ծննդատանը 31 տեղիք է ծնվել: Ծնվել: Ծնվելն արդիվն է: 31 կին, մայր, այս օրերին իր որդուն կամ դստերը սեր է փոխանցում: Սերը դաշնակց է, սերը դաշնակցից ուժեղն է: Մենք 31 հերոս տուն ունենք:

Երեւ մայրության եւ գեղեցկության օրն էր, այսօրն օրն էր:
ՀՈՎԻԿ ԱՅՅԱՆ

↪ **1** ԼՂԴ դրամատակարարության ուժերի լայնածավալ դիմապայքարը թեմանում հեռու ցուցանի իր դիրքերը՝ նրան հերթական անգամ հասկացնելով, որ հարցը ռազմական ճանապարհով լուծելու ադրբեջանական երազամները սին են, ընդհակառակը՝ ադրբեջանական կողմի համար կարող են բերել վաս հետևանքների: Ցավոք՝ գուցե, անհայտ կորածներ եւ վիրավորներ ունեցան: Մարդկային թանկ կյանքեր, որոնք ոչ մի բանով չեն փոխարինվի:

ԼՂԴ զինված ուժերի կորուստները երկու օր առաջվա սվալներով հետևյալն են՝ 32 զոհված, որոնցից 8-ը՝ սղա, 24-ը ժամկետային եւ մայրամազային զինծառայողներ, 121 վիրավոր, որոնցից 24-ը՝ սղաներ են, 97-ը՝ բարբառներ: 25 անհետ կորածներ ունենե՞լ՝ շատ քիչ թիվ է բոլորիս համար: Զոհերի մեջ կան քաղաքացիական անձինք, այդ թվում երեխա ու ծերեր, ընդ որում՝ քաղաքացիական անձանց հանդեպ Թալիխ գյուղում «Իսլամական դեմոկրատիկ շարժում» ահաբեկչական կառույցի ձեռնարկ է կիրառվել: Ադրբեջանը կիրառեց նաեւ հակամարտության զենք՝ հեռահար «Սմեթ» ռեակտիվ եւ «Սոլնցեմյոկ» հրետանային համակարգեր, որոնք նրան վաճառել է Ռուսաստանը: Օգտագործվել են նաեւ «Գրադ» հրթիռային կայաններ, «ՏՈՍ-1» ծանր հրետանային համակարգ, 152 մմ տրամաչափի ծանր հրետանի, արթըր տրամաչափի ակնաններ: Այս բավական նորագույն արտեմալին ի դասասխան մենք ունենում ենք զինվորների ռազմական կորուզումը նախ, եւ ապա, ինչպես Սերժ Սարգսյանն է ասել Անգելա Մերկելի հետ համադրաման ընթացքում՝ անցած դարի ուսուցանական թվականների սղառագինություն: Բայց տեսնե՛ք, թե ինչպես կասարած շանը լո՞ք լո՞ւն: Ադրբեջանը կորցրել է երկու սասնակի հասնող սանկեր, երկու հարվածային ուղղաթիռ, անօդայնու սարքեր, երկու հարյուրից ավելի զինվորներ՝ արկածախնդրության համար վճարելով սասնադաշնի թանկ:

Նախօրեին ադրբեջանաբարբառական զինավարժություններ են եղել շահման զոհն մերձ տարածում, այս լուրը եւս արդե՛լ են շահման փորձագետ Վլադիմիր Եսենկոյի հարցազրույցից՝ ռուսական լրատվամիջոցներին: Ադրբեջանական ուժերի մեջ թուրբական վարձկաններ կային, նրանք եղել են հրահանգիչներ: Ընդ որում՝ ադրբեջանական կողմը անցել է ռազմական ամեն սահման՝ Սեփանակերտին հարվածելու սղառնալիներ են հնչել, առանց հաշվի առնելու, որ թեք այդպիսի բան լինե՞ր հայկական կողմն անմիջապես բարբից կհաներ սահմանից ոչ հեռու զսնվող բոլոր զազանավթախորովակները, ապա ե՛ւ՝ դասասխան հարված կհասցներ Ադրբեջանի քաղաքներին:

Արդեն իսկ հայկական զույգ ռեսուրսներին դասակարարական գերազանցություններն անուն առ անուն ներկայացրել են շահման զոհն հերոսաբար կռված ու զոհված մեր հերոսներին, որոնցից աստիճան էր հաճախ ֆաջոթյան անգերազանցելի օրինակներ սվեցին, հերոսներ եղան, որ կռվեցին սասնյակ անգամ գերակշռ հակառակորդի դեմ, նրանց ենք դասական այս հարաբերական զինարդարարի համար: Ասենք, որ ԼՂԴ դրամատակարարության բանակի եւ Հայաստանի զինվորական ղեկավարության մղասակասլաց գործողությունները բոլորի համար էին տեսանելի, ինչպես նաեւ սեղի ունեցողը հանրության հասցնելու սեղեկասվական խողովակի փայլուն գործունեությունը, հասկապիտ նկատ ունենե՞լ ԼՂԴ համադասասխան կառույցները, Հայաստանի ՊՆ մանուկի ծառայությունն ու նրա ղեկավար Արծուն Հովհաննիսյանին (ի դեմ՝ նրա անընդհատ բարձրագույն ֆեյսբուքյան էջը մուսֆի դասուհան ուներ եւ դեռ ունի «Ազգի» կայքէջում):

Սակայն զուգահեռ չի դադարում հնչել նաեւ այն հարցը, թե ինչպես է հնարավոր եղել առաջին ժամերին այդպիսի զոհ ու վիրավոր ունենալ, եթե մենք ամեն ինչով ապահով ենք մեր լինման հարցը: Երբեք ուրեք դրամատակարարության մասին ինչ մասնագույց է անում, թե Ադրբեջանն ինչ լայնածավալ դրամատակարարության է բերել իր զինուժը ադրբեջանական կողմի օրեր առաջ, անգամ Արցախի հետ կամ մեծ զոհ երկայնով թուրք հրահանգիչների մասնակցությամբ գործարարություններ է իրականացրել: Եւ առհասարակ՝ միթե անդատելիության հասկացությունը կա լարվածության այնպիսի գոտում, որտեղ ամեն կարեւոր արտաքին ֆադաբական իրադարձության ադրբեջանական կողմը միշտ արձագանք է կրակոցներով ու դաստեղծական վիճակին հասկանաբական մահվածով: Կամ վիզուալ է՛լ՝ թեմանու կիրառած ծանր սեխնիկան, զանազան մարտական միջոցները շահման զոհն մոտեցրել է՛ր կարող անկաս լինել, ուրեմն ե՛ւ՝ մեր կողմից հակամիջոցների դրամատակարարումը նմաստել, ինչպէ՞ս ենք այսօր զոհ ունեցել: Զարմանալի է անգամ, որ ԼՂԴ նախագահի հրավիրած անվասնզությանն խորհրդի նիսըր ադրբեջանական ղեկավարները չեն հարցրել, ինչպե՞ս ենք մեր կողմից սղառագին զոհն ու վիրավորները ապահովում: Եւ մեր կողմից սղառագին զոհն ու վիրավորները ապահովում ենք:

Նախորդած բոլոր կարեւոր ու անկարեւոր իրադարձությունների դասկերն ու ինչուների դասասխանը հետոյի համար արժե ունենալ, մանավանդ որ ամեն ինչից երեւում է՝ հարեւան երկրի իրավադիկավարությունը հետեւություններ չի անում, վիճակը կարող է կրկնվել: Իսխանական մեր ադրբեջանից սասնված լուրերով՝ խնդիրը նաեւ Հայաստանի նախագահին է մտածուհու, անգամ նա չի քաղաքացի այդ առթիվ իր զայրույթը, ինչը մեր ադրբեջանի համար ենթադրության հիմ է՛ր, այդ զայրույթը համարժեք ֆայլերով կարսահայտվի ռազմական ոլորտում որոշ դասասխանանոցների փոփոխություններով:

Քառուրդայ այս դաստեղծումը բոլորիս փոխելը

Այս օրերին բազմաթիվ հարցեր են հնչում, որոնցից առաջիններից մեկն է նաեւ մեր զոհված ու վիրավորված հերոսների արժանի գնահատումը, նրանց ընսանիքներին բարոյական, ֆինանսական լիարժեք աջակցության ցուցաբերումը: Այդ հարցը նաեւ խորհրդարանում բարձրացվեց՝ Մարգարիտ Եսայանը վարչադաշնին հարցրեց, թե արդոք զոհված զինվորների վարկերը դրամատակարար կամ բանկերը կարո՞ղ են վերցնել իրենց վրա: Վարչադաշնը խոստացավ՝ աշխատանքային խումբ կա, համակարգում է հախոռն օգնությունն Արցախին, բանկերի վարկերի մասով էլ մեք է՛ր ֆնանկվի ու վերլուծվի, թե ինչ կարգի է խնդիրը եւ ինչ ամեն:

Հարցեր կան նաեւ այն առթիվ, որ միջազգային ասյաններում ինչպես հետադառնել ֆառայ դաստեղծում Ադրբեջանի հանցավոր գործողությունների վերաբերյալ հայցերը: Առհասարակ՝ այս ֆառայ դաստեղծումը ընթացում ադրբեջանական կողմից բոլոր միջազգային մայրամազներով նախաստաված դաստեղծի արարների վերաբերյալ ողջ փաստական նյութը հայ դիվանագիտական միտքը մեք է՛ր կարողանա օգտագործել:

Զսացվի այնպես, որ զիվորն իր արյունով հարթի, իսկ դիվանագիտական կորողը չօգտագործի հարթանակի ռեսուրսը: Տեսե՛ք միայն Հայաստանի դրամատակարարության մասխար Սեյրան Օհանյանի դրամատակարարությանն անող միջազգային ասյաններին դիմելու որբան մեծ նյութ են դրամանակում, թեկուզ այն, որ Ադրբեջանը ահաբեկիչների ու վարձկանների ծառայություններից է օգտվել, կամ խաղաղ բնակչության հանդեպ ահաբեկչական արարներ գործարարել:

Հարցերի հարց է ԶՈՒ սեխնիկական արդիականացման խնդիրը, թե չէ անեկդոթի երանգ է արդեն սասնում դաստեղծում իրադարձ սեղի ունեցածը՝ բարձր սեխնիկացումներով իրադարձական անօդայնու սարքը մեր հովիվներն արդեն ռոտորական հրացանով են ցած բերում: Իսկ որ մեր գեմն ու անվասնզության սեխնիկական միջոցները, մեք ասած, արդիական չեն, այդ առթիվ անգամ Հայաստանի նախագահը քաղաքացի դաստեղծումը բերնիում, ադրբեջանի 6-ին Անգելա Մերկելին հետ հանդիմանը: «Ռուսաստանը մեր ռազմավարական դասակարգ է, մենք ՀԱՊԿ անդամ երկրներ ենք, եւ մեք համար իրոք ցավալի է, որ

Ո՞ր էր մոդերատորը

Ռուսաստանն ու ոչ միայն Ռուսաստանը, այլեւ նույն կազմակերպությունում մյուս անդամները գեմ են վաճառում Ադրբեջանին», ասել էր նա՝ հավելելով, որ Ադրբեջանը ժամանակակից գեմ ունի ու վերջին դաստեղծում կիրառեց դա, իսկ հայերը կռվում են 1980-ական թվականների գեմով, չնայած որ մեր գեմը նախ սեփական երկիրը թեմանուց դաստեղծումը բարոյական բարձր գիտակցություն է նաեւ:

Մեր անեկիքների բացվածով կարեւոր համարենք նաեւ Ս. Սարգսյանի այն խոսքը, որ ադրբեջանի 1-ի լույս 2-ի զիցերը, անեսելով միջազգային հանրության՝ խաղաղությանն ուղղված ավելի ֆան ֆան տարվա զանր, Ղարաբաղ-Ադրբեջան շահման զոհ ողջ երկայնով ռազմական գործողություններ եւ խաղաղ բնակչության դեմ հարձակում սկսելով՝ Ադրբեջանը տարածաբանը վերածել է Եվրոպայի անվասնզությանը սղառնացող թեմ կեթի, այս արգունենքը եւս մեք է՛ր դրվի միջազգային ասյաններում մեր մարտերի հիմնում:

Այս դաստեղծումը ԼՂԴ ճանաչումը Հայաստանի կողմից, եւ ի՞նչ կսա դա մեք

Այս հարցը կրկին օղում է վերջին օրերին եւ դասասխան է ուզում, մանավանդ որ դաստեղծվի առաջին տարբերակը Հայաստանի նախագահը ԵԱԶԿ դեմատանների հետ հանդիմանը դիվանագիտական լեզվով սղառնալիք հնչեցրեց, թե մեկ անգամ չէ, որ հայտարարել է՝ լայնածավալ հարձակման դեմքում Հայաստանը կճանաչի ԼՂԴ անկախությունը ու ռազմական համագործակցության մայրամագիր կկնքի: Ավելին՝ նա հանձնարարել է ԱԳՆ-ին՝ աշխատել Արցախի հետ ռազմական փոխօգնության մայրամագիր նախագիծը դաստեղծելու վրա: Եթե այս սղառնալիքը միացավ հայ զինվորի հարթանակին եւ ադրբեջանը գործեց, միջուցե իմաս ունի ոչ դաստեղծական մակարդակով հնչեցնել նաեւ Բագրատյանի սղառնալիքը՝ թե մեք մեք է՛ր միջուկային գեմ ունենանք ու ադրբեջանցիներին կերակրենք սրոնցիումի նախաձառելով:

Համեմայն դեպք՝ ամեն ինչից երեւում է, որ ԼՂԴ ճանաչման սղառնալիքը դեռ իրականություն դարձնելը իսխանական շահմանակները վաղ են համարում, ֆանի որ դա կհամարվի դուրս գալ բանակցու-

թյուններից, միջուցե ԵԱԶԿ Միմակի խմբի հայտարարությունը, թե մեք է՛ր անհարող սեսել բանակցությունների՝ միջուցե նաեւ այդ սղառնալիքի հետեւանք էր:

«Ժառանգություն» խմբակցությունը ՀՀ-ի կողմից ԼՂԴ-ն ճանաչելու օրինագիծ է կրկին դրել ցղանառության մեք Ազգային ժողովում: ԵԱԶԿ Միմակի խմբի աղաններն ադրբեջանի 9-ին ժամանում են Երեւան, հետ կգնան Արցախ, ապա՝ Բախո: Զօղենք՝ ինչ կարող են անել նրանք հայտարարություններից զատ, բայց եթե նույնիսկ մի փոքրիկ հնարավորություն կա բանակցություններով ինչ-որ առաջընթաց գրանցելու, հայկական զույգ կողմերը այդ հնարավորության կողմնակից են, մանավանդ՝ հիմա մեք է՛ր կարողանալ օգտագործել հայ գեմի վերջին հակահարվածի զոհությունը, ու հայ զինվորի հարթանակը դիվանագիտական մակարդակում կուտ չգցել: Այնպես որ այս դաստեղծումը, որ «Ժառանգությունը», գործողությունների միասնական մոտեցման գաղափարը չվնասելու համար, ձեռնարկ մենք նման օրինագիծ ներկայացնելուց՝ մեկ ութի խնդիր չէ դա, այլ բոլորի, ու դաստեղծական սղառնալիքի, իսկ դաստեղծական ամեն վայրկյան ուր համայնականներ կարող է

ունենալ: Չնայած նաեւ դժվար է չհամաձայնել այն տեսակետերի հետ, որ Ադրբեջանը երբեք խելի չի գալիս՝ որբան էլ զոհ տա ու դաստեղծ, ու նորից գլուխը խփում է մեխին, այն է՝ հայ զինվորի հզոր դասասխանին, եւ դա էլի է՛ր անելու, այնպես որ արժեք հակահարվածով խոռանալ դեղի Ադրբեջան, ինչը փաստորեն ողջ չորս օրերին արյունահեղությունը կանգնեցնելու համար որեւէ գործում միջոց չձեռնարկած Մոսկվան է կասեցրել: Բայց միտնույն ժամանակ մեք մեք դաստեղծում ենք, ոչ թե ռազմական ռեժիմ, ու ֆանի չենք սղառնել դիվանագիտական հնարավորությունները՝ մեք վրա չենք վերցնի բանակցություններից դուրս եկողի ու լայնածավալ դաստեղծում վարողի կլիքեն: Սղասենք մի փոքր՝ Ռուսաստանի վարչադաշնի Դմիտրի Մեդվեդեւը զատ, ընենք ինչ են խոսելու ԵԱԶԿ երկրների վարչադաշնների՝ ադրբեջանի 12-ին կայանալի միտին, հետ արդեն կհասկանանք, թե ում հանդեպ ոնց դաստեղծ մեք այն չորս ճակատում, որը խորհրդարանում Սեր Եհաննիսյանը էր ձեռակերտում՝ ռազմական, դիվանագիտական, սնեստարդունաբերական եւ սեղեկասվական:

Իսկ ԼՂԴ-ի հետ ռազմական փոխօգնության մասին մայրամագիր մենք շատ ավելի արագ կարող ենք կնքել, ֆանի որ միջազգային մայրամազերով ու մեր օրենսդրությամբ չճանաչված դաստեղծական հետ դա կարող ենք անել, դա կերտեխավորի Արցախի անվասնզությունն արդեն դե յուրե:

Հ.Գ.- Վերջում առաջարկ. մի շատ սինվոլիկ զումարով, որ ամեն ամիս կնունենք բոլոր հայերս որդես հիմք, ասենք՝ հիմնադրայն դրամ, սեղծենք մի հիմնադրամ, որը միջոցներ կկուտակի եւ հայոց սահմանների սեխնիկական արդիականացման, եւ հայ զինվորի, առանձնապես զոհվածների ընսանիքներին եւ վիրավորվածների սղառնալիք, բուժական խնդիրները լուծելու համար: Վաստեմ՝ այս հիմնադրամին նկրտակցություններ կանեն եւ Հայաստանի, եւ Սփյուռքի մեծահարմաները. դա անկազազույմն է, որ նրանք կարող են անել հայոց սահմանների դաստեղծումնապարտության համար: Իսկ հիմնադրամի սնորհունում այնքան բախանցիլ եւ վերը նշված դաստեղծումներով մեք է՛ր լինի, որ ոչ մի կասկածի սեղիք չտա:

⇒ 1 Եվ Ադրբեջանում, եւ Չայասանում, եւ Լեռնային Ղարաբաղում ուժադրությամբ հետեւելու են սվյալ հակամարտության հարցով ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների եւ բոլոր անդամների բանակցությունների ընթացքին: Փաստերը վկայում են, որ 1994թ. կննած հրադադարի ռեժիմը կողմնորոշված ազդեցության հետքեր են ապացուցում իրենց դերը հանդուրժողական եւ այլ ժողովուրդների հետաճեղծությունները հարգող փառապանություն վարելու Բախլի ռեժիմի անկարողությունը:

Չամադասախանաբար, 1991թ. դարաբաղյան հանրավիճակի արդյունքները լիարժեք են ճանաչվել միջազգային հանրության կողմից՝ որդեք բխող օրինական եւ միջազգային իրավունքի սկզբունքներից եւ նորմերից:

Մինչեւ որ ազդեցողի նկատմամբ չկիրառվեն փառապան, սնտեսական, ռազմասեխնիկական եւ իրավական բնույթի համադասախանա դասժամիջոցներ, աւխարհը ականատես կլինի նմանատիպ նոր ստորագրողների՝ մինչեւ ադրբեջանական ղեկավարի հիմնադրող ոչնչացումը: Մենք ենթադրում ենք, որ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահները, այսինքն սվյալ հակամարտության կարգավորման անմիջական միջոցները, դարձավոր են արտադրել իրենց օբյեկտիվ դիրքորոշումը, ընդգրկել Լեռնային Ղարաբաղի ներկայացուցիչներին բանակցությունների գործընթացում, եւ վերջապես, ճանաչել ԼՂՀ-ի ինքնավարությունը, նրա անկախությունը Ադրբեջանից՝ անվստահության միջազգային մանդատի առկայությանը:

Տվյալ դեպքում Չայասանը եւ ՀՀ արտաքին գործերի նախարարությունը ոչ միայն ղեկավարում են հետեւեւ եւ մասնաւոր Ղարաբաղի հայերի համադասախան իրավունքներն ու հետաճեղծությունները, այլ նաեւ անցնեն ԼՂՀ-ի ճանաչման գործընթացին, եթե Ադրբեջանը հրաժարվի մյուս բոլոր փոխադրողական մոտեցումներից եւ կրկին գործի դնի խնդրի լուծման ռազմական մեթոդը:

- Հայսնի է, որ Թուրքիան եւ Թուրքիայի ղեկավարությունը երբեք չեն բախցրել իրենց հսակ արդեջանման դիրքորոշումը դարաբաղյան հարցի վերաբերյալ: Այս օրերին Անկարան հայսնել է իր բացահայտ ազակցությունն ադրբեջանական ռազմական ազդեցիկի վերաբերյալ: Ինչ կարող եք ասել Չայասանի ֆորմալ դաւանակիցների դիրքորոշումների հետ կապով:

- Այո, Թուրքիան, իսկապես, միտ էլ ցուցաբերել է եւ օտարմակում է ցուցաբերել հետեւողականություն դարաբաղյան հարցի օտուր է հանդես ել գալիս հսակ ազակցությամբ Ադրբեջանին, ընդհուդ ուժի կիրառման միջոցով խնդրի լուծումը: Բացի այդ, Թուրքիան ոչ միայն ազակցում է Ադրբեջանի համադասախան մոտեցմանը, այլ նաեւ 1920-ականների ընթացքում եղել է Ադրբեջանի ժողովրդավարական Չանրադեքության ստեղծման եւ Ղարաբաղի անեխիայի գլխավոր «ճարարատեք», ցուցաբերել է փառապան ճնշում հորհրդային Ռուսասանի կառավարության վրա՝ հորհրդային Ադրբեջանին՝ այդ բնիկ հայկական օրջանի եւ Նախիջեանի փոխանցման հարցում: ԽՍՀՄ-ը փլուզվել է, իսկ Թուրքիան մնացել, Ռուսասանն էլ զսնվում է իր աւխարհափառական դոկտրինը սահմանելու եւ սարածաօրջանային դասախանսվությունը վերականգնելու գործընթացի մեջ:

Դրա հետ մեկտեղ, Թուրքիան եւ Պակիսանը ոչ միայն հայսնել են Ադրբեջանի ազակցելու իրենց որոշման մասին, այլ նաեւ հսակորեն դասրաս են եւ ցուցաբերում են համադասախան օգնություն (առաջին հերթին ռազմական): Տվյալ կաող բացասվում է ոչ միայն էթնո-կրմական հանգամանիով, այլ նաեւ փառապան հաւարկներով:

Ինչ վերաբերում է Չայասանին, աղա վերջինս չունի այնպիսի ռազմավարական գործընկերներ, ինչպիսին Թուրքիան է Ադրբեջանի համար: Ռուսասանը մեր ամեւակարետ ռազմավարական գործընկերներ

է, որի կարծիքը առանցքայիններից մեկն է համարվում միջազգային օրակարգի հարցում: Ես հասկանում եմ, որ ասերը կարող են ասել, թե ինչո՞ւ Մոսկվան չի արձագանքել ադրբեջանական ազդեցիկին 2008թ. օգոստոսին տեղի ունեցած վրացական ազդեցիկի համանմանությամբ, ինչո՞ւն է սարբերությունը Ղրիմի եւ Ղարաբաղի միջեւ, ինչո՞ւ է Չայասանն ազակցել Ռուսասանին դիմյան դեպքերի հարցում, իսկ Ռուսասանը դեռեւս հեռավորություն է դադարում դարաբաղյան հակամարտության դեպքում եւ այլն: Սակայն, նախ եւ առաջ ղեկ է նշեմ, որ Ռուսասանն ի վիճակի է դասախանել նմանատիպ բոլոր հարցերին: Իմ կարծիքով, մեծ ղեկությունների եւ մեծ փառապանությունների դեպքում դժվար է կողմնորոշվել, առավել եւս, եթե մինչեւ վերջ սահմանված չեն սեփական օտերն ու հնարավորությունները: Ռուսասանը դարաբաղյան եւ նմանատիպ այլ խնդիրների խաղաղ ճանարարով լուծման կողմակից է: Ա-

զինության որեւէ օրակայի հետ, աղա աւխարհը մեծ է եւ այդ սղառազինության արդունակ է եւ ճօրիտ մեծախանակ գնումներ ղեկ է փնտրել ինչո՞ւ սեփական արտադրություններում, այնպես էլ այլ օրականերում: Ոչ փառապանության, ոչ էլ գործարարության մեջ վակում գոյություն չունի:

Չայասանը հարգանքով է վերաբերում Ռուսասանին եւ մյուս երկրներին, որոնք իրենց մեր հայրենիքի գործընկեր են համարում: Այդ գործընկերային հարաբերությունները զարգանալու են սեփական ազգային հետաճեղծությունների խիտ դադարմանն ու ճգնաժամային իրավիճակների եզրակացությունների հիման վրա:

- Ըստ Ձեզ՝ մոտ ժամանակներս ինչո՞ւ կարող է զարգանալ իրավիճակը Լեռնային Ղարաբաղում. արդյո՞ կողակցանքի՞ հրադադարը, կլինի՞ զինադադար, թե՞ աւխարհը ականատես կդադանա մոտ լայնածակալ դասերազմի:

- Ես գուրակ չեմ եւ ինչո՞ւս բոլոր նորմալ մարդիկ հոյս ունեն, որ 2016թ. աղրիլի 5-

համար հետ են լինելու: Որտեղ որ կկանգնի հայ զինվորը, այնտեղ էլ կլինեն Չայասանի մոտ սահմանները:

- Ինչ կարող եք ասել համաւխարհային հայկական սիյունի արձագանքի մասին՝ Ղարաբաղի իրավիճակի վերաբերյալ:

- Աւխարհի հայության արձագանքը միանգամայն օրինաւակ էր, նա Չայասանին ու Արցախին չի կարող միայնակ թողնել հակառակորդի հետ: Աւխարհի բոլոր երկրներում, որտեղ աղում են մեր ազգի ներկայացուցիչները, անցակցվում են լուրջ աւխասաններ մեր ներուժի միավորման եւ դասական Չայրենիքին անհրաժեք տեղեկասվական, փառապան, ֆինանսական եւ այլ օգնություն ցուցաբերելու հարցում:

ԱՄՆ-ի եւ Եվրոպայի մի օտար երկրներում Ադրբեջանի դեպքումասան օտերի մոտ կազմակերպվել են զանգվածային հանրահավաքներ եւ բողոքի ցույցեր, հրաղարակվում են Արցախում կասարվածի մա-

Լեռնային Ղարաբաղ՝ ազանության եւ խիզախության խորհրդանիշ

կայն, երբ կողմերից մեկը բացառում է խաղաղ ճանարարը, աղա, իմ կարծիքով, Ռուսասանը, ամեւախիչը դարձավոր է դադարեցնել ռազմական մասկարարումները 1994թ. Մոսկվայի գլխավոր միջոցորդությամբ ստորագրված հրադադարի ռեժիմը խախտող կողմին, եւ գլխավոր՝ ճանաչել ԼՂՀ-ի անկախությունը: Դա կլինի Ռուսասանի գլխավոր դիրքորոշումը:

Ինչ վերաբերում է ՀԱՊԿ-ին, աղա ինչո՞ւս ձեզ հայսնի է, սվյալ կազմակերպության գլխավոր փառաղար Ն.Բորոյուժան սվել է Ղարաբաղում իրավիճակի փառապան գնահատականը եւ նեւ, որ Ադրբեջանի նմանօրինակ գործողությունները խախտում են խնդրի լուծման խաղաղ ճանարարը, իսկ մեկ ուրիշ այլընտրանք այս դեպքում գոյություն չունի: Փորձագետների մի խումբ սկսել է ակտիվորեն փնտրել ՀԱՊԿ-ի մասնակցության հնարավորությունը ադրբեջանա-դարաբաղյան հակամարտությանը: Սակայն ՀԱՊԿ-ը միջազգային ռազմափառապան կազմակերպություն է, որն ունի իր կանոնադրությունն ու կանոնակարգը: Լեռնային Ղարաբաղը դե յուրե չի համարվում ՀԱՊԿ-ի անդամ, Չայասանն էլ դեռեւս չի ճանաչել ԼՂՀ-ի անկախությունը: Ադրբեջանն էլ, ինչո՞ւս հայսնի է, հայսարարել է, որ չի դասրասվում հարձակվել Չայասանի վրա, չնայած որ Տակուի մարզում հայկական սահմանին որոակի ստորաններ դարբերաբար գրանցվում են: Այլ կերպ ասած, որտեղի ՀԱՊԿ-ը մասնակցի ռազմական հակամարտությանը, կազմակերպության անդամը ղեկ է համադասախանի ֆորմալ դադարմանը եւ դիմի հսակ օգնության:

Քաղսնի փ է, որ սվյալ կազմակերպության օտ սահմանների դիրքորոշումը (ներառյալ Ղազախսանը, Ղրզսանը եւ Բելառուսը) դարաբաղյան հարցի վերաբերյալ չի ենթադրում եւ ոչ մի ռազմական միջամտություն: Այդ դեպքում ո՞րն է սվյալ ենթակառուցվածքում Չայասանի մասնակցության իմաստը: Անկհայտ է, այստեղ կան սահմանված փառապան եւ ռազմասեխնիկական նախարարություններ եւ միությունը Ռուսասանի հետ: ՀԱՊԿ-ը, վերջիվերջո, որդես Ռուսասանի աժանցյալն է ու առանց նրա գոյություն չունի եւ ոչ մի կազմակերպություն:

Իր վերջին ելույթներից մեկի ընթացքում ՀՀ նախագահ՝ Սերժ Սարգսյանն աղարաղորդում ասել է՝ մենք ղեկ է ընդունել, որ Մարտակերտի արեւելքում եւ Գյումրիի արեւսյան հասվածները մեզ համար անանցանելի ճահիճներ են, մեզ մնում է աղալինել ինքներս մեզ: Եթե խնդր է ծագել սղառա-

սին աղար դասկերացումներով բազմաթիվ հողվածներ, նյութական եւ ֆինանսական օտարակություն է ցուցաբերում բժշկական հասասություններին եւ դասրասությանը՝ վիրավորների բուժման եւ նրանց հետագա վերականգնման նղասակով: Առանձնակի ակտիվություն է ցուցաբերում երիտասարդությունը, կարելի է ասել՝ մարտի է նեւկում: Ուրախ եմ նեւ, որ մարտը Ղարաբաղում չեն վախեցրել հայերին, այլ հակառակը՝ միավորել են մեզ, մարդիկ վերադադանում են Չայասան, դիմում են իրենց ռազմաճակաս ուղարկելու խնդրանքով, հայսնում են դասրասականությունն ազանարսիկների օտարերը համարելու հարցում: Այս համերաւությունը օբյեկտիվ է, բայց նման բնույթի բոլոր հարցերը մենք փնտրում ենք ղեկական գերասեւությունների հետ:

Տակով, եւ ոչ մի դասերազմ չի ընթանում առանց զոհերի եւ ավերածությունների: Արցախյան ազանագրական դասերազմի այս 4 արյունալի օտերը, ՀՀ դասրասության նախարարության դասրասական սվյալները, աղրիլի 5-ի դրությամբ 29 մարդու կյանք են խլել, վիրավորվել են 101-ը, իսկ 28 հոգի անհետ կորած են: Մենք խոնարհվում ենք մեր մարտիկների եւ խաղաղ բնակիչների հիւրասակի առջեւ, ուլեր իրենց սեփական կյանի գնով կրկին դասրասանել են Արցախի ազանությունը: Հավերժ փառք նրանց:

Բայց մենք դասրասվում ենք մսածել նաեւ մեր վիրավորների մասին: Իմ կողմից որոշում է կայացվել բացել համադասախան հիմնադրամ՝ վիրավորների բուժմանը, հետագա վերականգնմանը եւ զոհված զինվորների ընսանիքներին օտարակելու նղասակով: Տվյալ հիմնադրամի միջոցների բաւխումը իրականացվելու է ՀՀ ԼՂՀ դասրասության նախարարությունների հետ համաձայնեցված: Կարի չկա նեւկում, թե ինչ առաջնատերք ներդրումներով, զունարներով է կանոնավոր կերպով ավելանում հաւիվը մեր եւ այն բոլոր մարդկանց մասնակցությամբ, ուլեր անսարբեր չեն մարդկային դրբերությանը:

Որդես եզրակացություն կուզենայի ընդգծել, որ այս դժվար օտերին, հանում մեր Չայասանի եւ Արցախի միասնության, մենք ղեկ է հետեւում թողնեմք բոլոր սեսակի վիրավորաններն ու հակասությունները, դեկավարվեմք միայն ազգային միավորման եւ ընդհանուր դայարի նկասառումներով, համախմբվեմք նախագահ Սերժ Սարգսյանի օտուրը: Ղարաբաղը մեր ազանությունն է խիզախության խորհրդանիշն է:

Տես նաեւ՝ էջ 12

Հարցաղրույի ռուտերնից քարզանությունը՝ vesti.am-h

ԱՐՄԵՆ ՄԱՆՎԵԼՅԱՆ

«ԱՄ Արեւելագիտության ինստիտուտի ավագ գիտաբան, դասնական գիտությունների թեկնածու, Էստրեգիկ աշխարհաբանականության և անվտանգության մասնագետ»

Արցախյան դաժնագրություն 2. Կամ ռազմաֆաղափական նոր հավասարակշռության ստեղծման անհրաժեշտության մասին

Դժվարանում են ասել, թե չորսուրյա այս առձայտանումը ինչ անվանել կրճվի մասնական դասագրերում, սակայն մի բան դարձ է, որ այն ստիպում է մեկ անգամ եւս վերլուծել սեղի ունեցածը, հասկանալու համար այդ իրադարձությունների օրինակաբանությունները եւ հակասությունները:

Չորսուրյա այս դաժնագրությունը արագուցեց, որ Հայկական բանակը շարունակում է մնալ մարտունակ եւ այդ առումով սարածաբանում նա չունի իրեն հավասարը: Մեկ անգամ եւս արագուցվեց, որ հայ զինվորի ու ընդհանրապես հայ ժողովրդի մարտական ոգին եւ դժվարին դեպքերում միավորվելու կարողությունը կարող են հրաշքեր գործել սեփականապես ու ֆունկցիոնալ լավ զինված թեմանու հարձակումը հեռու մղելու եւ հաղթանակի հասնելու գործում:

Սակայն այս իրադարձությունները եւ կան արագուցելու նաեւ մեկ այլ ճամբարություն եւս: Հարավային Կովկասում մինչ օրս գործող անվտանգային հավասարակշռությունը էականորեն խախտվել է, իսկ զստման մեխանիզմները դադարել են գործել: Այս առումով, այսինքն՝ թեմանու զստման, միակ գործում միջոցը շարունակում է մնալ հայկական բանակը, ինչը համաձայնե՛ գտման այլ միջազգային մեխանիզմների բացակայության դեպքում խոցելի է դարձնում սարածաբանը:

Ի դեպ, Հայկական բանակը ասելով ղեկ է հասկանալ ոչ միայն Արցախի Պաշտպանական բանակը, այլ նաեւ ՀՀ-ի զինված ուժերը: Եվ հենց այս ռազմական միասնությունն է, որ ազդում է սարածաբանում ռազմական հավասարակշռության մասնական գործընթացի միակ գործում համակարգի՝ status quo-ի վրա: Իսկ ինչպես ցույց սկսեց չորսուրյա Արցախյան դաժնագրությունը, սարածաբանում զստման ու խաղաղության մասնական ման գործում կամ չեն գործում, կամ նվազ արդյունավետ են:

Մինչ օրս համարվում էր, որ բացի վերը նշվածից անվտանգության կարեւորագույն երաշխիքներ են հանդիսանում ՀՀ-ի ու ՌԴ միջեւ կնքված ռազմական ու ռազմավարական դաժնագրությունը, կարեւոր էր նաեւ ՀՀ-ի անդամակցությունը ՀԱՊԿ-ին, որտեղ ՀՀ-ն կարեւորագույն գործառն է իրականացնում:

Անվտանգային դիմադրական սարածաբանում հասկանալու համար դասակարգելու է նաեւ սարածաբանային խաղաղության թուրքիայի եւ Իրանի

դերակատարությունը, ինչպես նաեւ ԱՄՆ-ի ու Եվրոմիության ռազմաֆաղափական ու աշխարհաբանական օգնությունը սարածաբանում:

Եվ այստեղ չորսուրյա դաժնագրությունը արագուցեց, որ Հարավային Կովկասում անվտանգության մասնական համար ռազմաֆաղափական այս բաղաձայնը էականորեն խախտվել է եւ որ զստման գործումները լիարժեքներ են այլեւ չեն գործում, ինչը Ադրբեյջանին հնարավորություն է տալիս սկսել ագրեսիա Արցախի դեմ առանց վախենալու նվազ խաղաղությունների հակազդեցությունից: Կարծում են իրերի մասնական դասակարգումները ընդամենը արագուցում է, որ սարածաբանում գործող ռազմաֆաղափական հավասարակշռության մասին մեր նախկին դասակարգումները սխալ էին կամ դրանք էականորեն փոխվել են, ինչը նշանակում է, որ դրանց վերանայմանը, նորովի գնահատմանը ու նոր համակարգի կառուցմանը ձեռնամուխ լինելու կարիք կա:

Եվ այստեղ դարձ է, որ ՀԱՊԿ-ը, ինչպես նաեւ յուրաքանչյուր ֆաղափական դաժնագրությունը փոխանակվեց կարող է լինել միայն խաղաղության դաժնագրություն, իսկ ռազմական գործողությունների դեպքում այն կորցնում է իր նշանակությունը եւ դադարում կատարել նույնիսկ այդ թվացյալ զստման գործառնը:

ՀՀ-ՌԴ ռազմաֆաղափական դաժնագրությունը օգնում է եւ այն ղեկ է էականորեն վերանայելի, օրինակ՝ ԱՄՆ-Իսրայել ռազմական դաժնագրությունը: Այսինքն ՀՀ-ն այդ համակարգում ղեկ է ունենա հասուկ կարգավիճակ, ինչպես օրինակ Իսրայելը, երբ ԱՄՆ-ը վերջինիս ոչ միայն ռազմավարական դաժնակիցն է, այլեւ հանդիսանում է այդ դաժնագրության զենքի հիմնական մասնակարգը, ու դրա մի հսկայական մասը, խոսքը սարեկան մի ֆունկցիոնալ դրախտի մասին է, մասնակարգում է անհասուց: Բացի դրանից կողմերը ակտիվորեն զբաղվում են զենքի ու սարքեր զինատեսակների համատեղ արտադրությամբ եւ Իսրայելը լիցենզիա ունի ամերիկյան որոշակի զինատեսակների արտադրության հարցում:

ԱՄՆ-ի եւ Եվրոմիության ռազմավարական օգնությունը նախ եւ առաջ ղեկ է հասկանալ մեր սարածաբանի դերակատարությունը որպես էներգիկների արդյունահանման եւ սարանցման այլընտրանքային ուղի: Եվ հենց այս առումով է, որ Հարավային Կովկասը ու այստեղ գործող էներգիկներով հարուստ

միակ երկիրը՝ Ադրբեյջանը, նավթի գների անկման դաժնագրություն կորցրել է իր նախկին կարեւորությունը Արեւմուտքի համար՝ եւ որպես նավթի ու գազի մասնակարգ, եւ որպես Կենտրոնական Ասիայից գազի ու նավթի սարանցման դաժնագրություն: Իրավիճակային այս փոփոխությունը հասկալիս նկատելի է այս օրերին, երբ նավթի գինը ցած է, իսկ գազի արտահանման հեռանկարները սարածաբանից՝ մուշտ:

Արմասալիս փոխվել է նաեւ Իրանի ու Թուրքիայի դերակատարությունը սարածաբանում հասկալիս անվտանգության գործառնի հաճախմանը, երբ առաջինի դերակատարությունը աճել է, աղա Թուրքիայի դերակատարությունը էականորեն նվազել՝ Մեծավոր Արեւելում ընթացող հակամարտությունների ու ահաբեկչական կառույցների հեռու համագործակցության եւ իր ռազմավարական դաժնակից՝ ԱՄՆ-ի ու հասկալիս Բուսասանի հեռու նեցած հակասությունների ֆունկցիոնալ:

Սարածաբանում սեղի ունեցող ռազմաֆաղափական այս փոփոխությունների դաժնագրություն, երբ շարունակվում են Ռուսաստան-Արեւմուտք հակասությունը, խորհրդային ճգնաժամը Ռուսաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ, իսկ նավթի ցած գների դաժնագրությունը Ադրբեյջանը բախվել է սոցիալ-սնտեսական խորացող ճգնաժամի, իրավիճակի արունը հասկալիս չլուծված հակամարտությունների օրը ամենահավանական էին, ինչն էլ սեղի ունեցավ Արցախում:

Ադրբեյջանի չհաջողված բլիցկրիզը արագուցում է, որ թե ՀՀ-ն ու Արցախը եւ թե ընդհանրապես սարածաբանի հիմնական խաղաղությունը ռազմաֆաղափական հարաբերությունների նոր համակարգ ղեկ է մեկնել, որտեղ մեզ համար առաջնային է Հայկական բանակի դերը, ոչ միայն որպես սարածաբանի հայկական դաժնագրությունների անվտանգության մասնական երաշխավոր, այլեւ Հարավային Կովկասում խաղաղության մասնական կարեւորագույն գործումի:

Հարկավոր է միջազգային կոչվող հանրությանը շարունակաբար հասկացնել, որ status quo-ն դա ոչ միայն Արցախյան առաջին դաժնագրության հեռու ստեղծված սարածաբանի խնդիր է, այլեւ սարածաբանում ռազմաֆաղափական հավասարակշռության մասնական միակ գործում համակարգը: Չորսուրյա արցախյան դաժնագրությունը Ադրբեյջանը նախ եւ առաջ մղալիս էր հեռադիտում հասնելու

հենց այդ status quo-ի փոփոխության, ինչը կրեւոր նաեւ ռազմաֆաղափական հավասարակշռության խախտմանը Հարավային Կովկասում, ինչը իր հերթին հղի է երկարատեղ դաժնագրության. ահա սա է, որ ղեկ է շարունակաբար բացարձեղ միջազգային կառույցներին:

Արդեն այսօր իսկ դարձ է, որ զստման մնացած համակարգերը կամ թեման, կամ ընդհանրապես չեն գործում:

Ղեկ է հաճախ առնել, որ սեւանելի աղազայում, գոնե առաջին 2-3 արհմտերի ընթացում, նավթի գինը համաշխարհային օրվայում էականորեն չի փոխվի, ինչը նշանակում է, որ Ալիեւների կլանի համար վաթարացող սոցիալ-սնտեսական իրավիճակից բնակչության ու ռադիոլուցիտների ու նախադրությունների ստեղծելու հարցը շարունակաբար մնալու է օրակարգում: Հեռաբար բացառված չէ, որ դրավոկացիները, կարճատեղ ռազմական բախումները արցախյան օրվան գոնե եւ այլուր՝ կարունակվեն: Սա նշանակում է, որ հարկավոր է մեկնել թեմանու զստման նոր ռազմավարություն, որի հիմքը կարող է լինել Ադրբեյջանի սնտեսության թերեւս գործող միակ համակարգի՝ նավթագազային արդյունաբերության ու հասկալիս դրա խողովակաշարային բաղաձայնից Վնաս հասցնելու գործում մեխանիզմների ստեղծումը:

Սա Ադրբեյջանի համար ցավոք խնդիր է, ֆունկցիոնալ որ այդ խողովակաշարի աշխատանքի կանգը նշանակում է, որ ոչ միայն կսուծի այդ դաժնագրության արդյունաբերությունը, այլեւ ընդհանրապես այն կարող է հանգեցնել ալիեւների կլանի խեղճացմանը այդ դաժնագրությունում: Նավթագազային խողովակաշարային համակարգի աշխատանքների դադարեցումը նշանակում է նաեւ, որ վերջինս լուրջ խնդիրների կբախվի իր նավթային համակարգը վերահսկող անդրազգային ընկերությունների եւ հասկալիս Բրիտիշ Փետրոլիումի հեռու, ֆունկցիոնալ որ ադրբեյջանի կառավարությունն է այդ համակարգի անվտանգության երաշխավորը:

Սա մի հարց է, որը վաղուց ղեկ է դառնար սարածաբանում ռազմաֆաղափական հավասարակշռության մասնական եւ թեմանու զստման հիմնական գործումներից մեկը, ինչը գումարած status quo-ի մասնական մեխանիզմները հայկական կողմին գործում հնարավորություն է տալիս մեկնելու զստման նոր մեխանիզմներ Հարավային Կովկասում:

Պահանջում են նոր դասարարի ընտրություն

Կրեւոր դարձյալ բորբոքվեցին Սեանքուլի հայկական շրջանակներում այն բանից հեռու, երբ դասարաններից մեկը բոլորովին անգործունյա դարձած Մեսրոպ արեւմտահայկա Մուրաֆյանի 78-ամյա մորը նշանակեց նա խնամակալը, գրում է «Դեյլի Սաբախ» թերթը: Հայկական համայնքի երեւելի դեմքերից Թաթևու Բեքեֆ անունով մի անձնավորություն դասարանի

կարգադրությունն է փորձում ձեռք բերել նոր դասարարի ընտրություններ անցկացնելու համար, ֆունկցիոնալ որ, ըստ նրա, խնամակալ նշանակելը արագուցում է այն բանի, որ դասարանը դաժնագրության ճանաչում է նախկին դասարարի առողջական անմխիթար վիճակը: Ուրիշներ էլ հայց են ներկայացրել, որ դասարարի բացակայությանը նա խնամակալ են նշանակել մորը:

Հիշեցնենք, որ ներկայիս գործող դասարարական փոխանորդ Արամ Աթեյանը խոստացել էր 2014-ին ընտրություններ անցկացնել, բայց երկու կողմից փոխանորդ դասարանի որոշումով չէր թույլատրել ման գործումը: **Վ. Ծ.**

Վախճանվել է Բեն Բադդիկյանը

Բերլինում (Կալիֆորնիա) 96 տարեկանում վախճանվել է ամերիկյան մամուլի ճանաչված դեմքերից՝ խոսքի եւ խղճի ազատության համար աննկուն դաժնագրող, «Ուաշինգտոն փոստ» թերթի խմբագիրներից Բեն Բադդիկյանը, սեղեկացնում է «Արմինյո Միոր-Սիեթ-թեյթ» շաբաթաթերթը:

Ութ գրերի հեղինակ, Բերլինի Կալիֆորնիա համալսարանի լրագրության բաժնի ղեկան Բադդիկյանը ծնվել էր Սարաւուն (Կալիֆորնիա), 1920 թվի հունվարի 30-ին: Փոքր հասակում ընտանիքը ԱՄՆ է սեղանափոխվել, որտեղ Բենը 1941-ին ավարտել է Կլարկ համալսարանը եւ աշխատանքի անցել Մասաչուսեթսի «Springfield Morning Union» թերթում որպես լրագրող:

Պայքարել է շարունակված, անհիմն լուրերի, ինչպես նաեւ լրագրողների հանդեպ որդեգրված սահմանափակումների դեմ: Մասնակցել է Սուեզի (1956) եւ Վիետնամում ծավալված ճգնաժամային իրադարձությունների ֆնտրումներին: Նրա հեղինակած գրերի թվում արժե հիշատակել «Առաջնային միջազգային»: Աղիտաները Ամերիկայում» (1964), «Տեղեկանական

մեխանիզմները եւ նրանց ազդեցությունը մարդկանց եւ լրատվամիջոցների վրա» (1971), «Մեդիայի մոնոպոլիան» (1983) գրերը: Իր ուսանողներին հորդորել է երբեք չմոռանալ, որ նրանց դասարանականությունն է ծառայել ժողովրդին՝ ճամբարություն ասելով, եւ ոչ թե նրանց, ովքեր վճարում են իրենց ցանկացած տեսակետը հայտնելու համար»: **Վ. Ծ.**

Այժմ ակնհայտ է, որ արդիի լույս 2-ի գիտերը սկսված առձախ առաջընթացը ամենամակալումն է 1994 թ. մայիսի 12-ի դարաբարդյան անժամկետ հրադարարի համաձայնագրի կիրառումից ի վեր: Եթե բախումները մոտ ժամանակներս չկանգնեցվեն, առաջ կարող է սեղի ունենալ իրն էթնոֆաղափական հակամարտության եւս մեկ «ադասառեցում», գրում է ամերիկյան «Forbes» թարթերակամի ռուսական հրատարակությունը:

Լեռնային Ղարաբաղից ստացվող սազանադահարույց հարողումների դայմաններում Մոսկվայի դաշնական դիրավորումը առնվազն զգուշավոր գաղափարների ստավորություն է թողնում: Նախագահ Վլադիմիր Պուտինը կողմերին կոչ արեց դադարեցնել կրակը, դիվանագիտական եւ դաշտայնական գերատեսչությունների ղեկավարները խոսեցին իրենց հայ եւ ադրբեջանցի դաշնակցիցների հետ: Մոսկվան Միսկի խմբի համաձայնագրերից մեկն է Վաշինգտոնի եւ Փարիզի հետ: Մոսկվան նույնիսկ չփորձեց փութացնել Միսկի խմբի՝ արդիի 5-ին մախաստակած հանդիման անցկացումը:

Ո՞րն է նման դիրքումն արձանը: Ինչ-որ արմատական որոշում ընդունելուց առաջ դադար է սվել, թեւ զգուշավորությամբ արտաքին ֆաղափական գիծ է ընտրվում: Այստեղ դժվար է համեմատություն չանել հետխորհրդային հակամարտությունների հետ: 2008 թ. վրաց-օսական բախումների ժամանակ Մոսկվան Հարավային Օսիային դաշտակցում ոչ միայն ռազմական ուժով, այլեւ նա անկախության ճանաչմամբ: Ճանաչվեց նաեւ Աբխազիան, որտեղ «հնգօրյա դաշտագրի» մախնական փուլում լարվածությունը չէր հասել ՅՈւ. Օսիայի մակարակին: Ռուսաստանը մինչեւ օրս չի ճանաչել Մերձդնեստրը, բայց դիվանագիտական ջանքերն ուղղում է ընդդեմ նրա մեկուսացման եւ ուզում է այդ ջանաչված կազմավորումը դարձնել բանակցությունների մասնակից: Դոնբասը նույնպես ճանաչված չէ, սակայն Մոսկվան Միսկի համաձայնությունների կայացումը համարում է Կիեվի եւ երկու «ժողովրդական հանրապետությունների» երկխոսության արգասիք:

Ո՞ր արտաքին ֆաղափականության հայեցակարգում եւ մյուս դաշնակցական փաստաթղթերում ԼՂՀ-ն առաջատար չի հիշատակվում, շարունակում է «Ֆորսը»: Մոսկվան չի ճանաչել այնտեղ անցկացված ընտրությունները: Այսօր եւս ԼՂՀ ճանաչման հարց օրակարգում չկա: Կարելի է ասել, որ Մոսկվան չունի էթնոֆաղափական հակամարտություններին արձագանքելու համադրական բանաձեւեր եւ գործում է՝ ելնելով Արեւմուտքի կամ չճանաչված նոր կազմավորումներն ընդգրկող «մայր դաշնությունների» հետ իր հարաբերություններից:

Սակայն հայ-ադրբեջանական հակամարտությունը բարձրացնում է լրացուցիչ հարցեր:

Առաջին, Հայաստանը ոչ թե սուկ Անդրկովկասի երկիր է, այլ սարածաբանում Ռուսաստանի միակ ռազմաֆաղափական

դաշնակիցն է: Հայաստանը երկրակամ ինտեգրացիոն երկու մախագծերի մասնակից է, եւ նրա սարածումն է զսնվում ռուսական 102-րդ ռազմակայանը (Գյումրի): Պաշտոնական երեւանը ռուս-թուրքական հակամարտության ընթացում Մոսկվային դաշտակցման սակավաթիվ դաշնակիցներից մեկն է: Նախագահ Սերժ Սարգսյանը 2015 թ. դեկտեմբերի 21-ին ՀԱՊԿ գագաթաժողովում ռուսական «Սու-24»-ի ոչնչացման առնչությամբ հայտարարեց. «Թուրքիայի սվալ ֆայլը բնավ չի նդասում ահաբեկչության հակազդմանը, Սիրիայի իրադրության կարգավորմանը եւ սարածաբանի խաղաղության վերականգնմանն ուղղված միջազգային ջանքերի մախորմանը»: «Ալեքսանդր Լուկաշենկոյի

ը սարածաբանի երկրների հետ, ընդլայնելով փոխգործողությունը ամենասարբեր դիրքերում»: Դեռ 1993-ի արդիլի Թուրքիայի իջխանությունները փակեցին Հայաստանի հետ ցամաքային սահմանը, իսկ հետո մախաձեռնեցին մի շարք ենթակառուցվածքային մախագծեր, որոնց ընդհանուր նդասակը այդ երկրի սարածաբանային մեկուսացման ուժեղացումն է: Այս կաղակցությամբ արդիի սկզբին ԼՂՀ-ի դեմ ռազմագործողությունների ծավալումից հետո Ադրբեջանի հետ մախագահ Երդողանի դրսեւորած համեմատությունը օրինաչափական է:

Նման դայմաններում առավել ֆան սարօրինակ է թվում Ռուսաստանի չափավորական դիրքումը: Կարելի է կարծել,

ՀԱՊԿ-ին միանալուն, բայց դեռ ՆԱՏՕ ու ԵՄ էլ չի ձգել, ի սարբերություն Վրաստանի: Ռուսաստանի եւ Ադրբեջանի մեծական սահմանի ընդհանուր դաղսանյան սեղանասը չափազանց կարեւոր է նրանց ազգային անվանագրության սեսակեցից (մանավանդ՝ «Իսլամական դեռության» բջիջների հայնվելու դաշնառով): Առաջընթացին նդասող ամերիկա-ադրբեջանական հիմնադրամի գլխավոր փորձագետ Ալեքսեյ Սիմիցինի կարծիքով, «Մոսկվան եւ Բաբուն իրական ընդհանուր համաձայնության են հասել առնվազն Մեծ Մերձավոր Արեւելքի հիմնահարցի առնչությամբ»: Ի դեռ, Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի դիրքորոշումներում կան սարընթերցվածներ, թեւ վերջինիս դիվանագետները

չուրթուն): Ալեյին, Ադրբեջանը բացահայտ թեմանական դեռություն դարձնելը կավարտի հակառուսական Անկարա-Թբիլիսի-Բաբուն դաշնի ձեւավորումը, որտեղ առայժմ կան ներքին սարաձայնություններ:

Ըստ որում, հարկավոր է հիշել Մոսկվայի յուրահասուկ սրամաբանության մասին: Եթնոֆաղափական հակամարտությունների ընթացում Ռուսաստանը մախընտրում է սոսուս-փյուն եւ սկսում է դա ակտիվորեն կոսրել լոկայն ժամանակ, երբ ուրիշներն արդեն կասարած են լինում մախնական բեկում: Այդդեռ դաշտահեց նաեւ Աբխազիայի եւ Հարավային Օսիայի դեռում, երբ Ռուսաստանը սարիներ շարունակ անեսում էր ճանաչելու խնդրամները, համաբավեցնելու եւ Կրեմլին ուղղված մյուս մախաձեռնությունները: 1996 թվականից մինչեւ 2000-ականների սկիզբը Մոսկվան Թբիլիսիի հետ նույնիսկ մասնակցում էր չճանաչված Աբխազիայի օրաչափականը եւ փորձում էր «հակամարտ կողմերին» դաշտարել «ընդհանուր դեռության» գաղափարը: Պարզադեռ Լեռնային Ղարաբաղի դեռում ուժերի մախնակն գուգակցության բեկումը սեղի է ունենում ուսացումով:

«Աբխազիայի եւ Հարավային Օսիայի դեռում առաջին հետխորհրդային սասուս-փյուն բեկվեց 2008 թ. օգոստոսին, իսկ Լեռնային Ղարաբաղում դա սեղի է ունենում մեր աչքերի առջեւ», հավասում է «Ֆորսը»:

Իրոք, նույնիսկ ներկայումս ծավալված մարտերի դադարեցման դեռում չուծված կմնան կարգավիճակի հարցը, փախսականների խնդիրները եւ շաս այլ բաներ: Բոլոր դեռումներում 1994 թ. մայիսի 12-ի հրադարարի համաձայնագիրը կարծեգրվի՝ չնայած այն անխաթար դադարելու ջանքերին: Եթե դա ճիշտ է, ուրեմն Ռուսաստանի գործողությունները կարող են դառնալ ավելի կոոս: Սակայն Մոսկվան որոշ ժամանակ սեփական ֆայլերով չի նեղացնի մաներելու սարածը (այլ բան է, եթե դա անի Թուրքիան): Ի սարբերություն մյուս հակամարտությունների, Արցախում Ռուսաստանի շահերը կսրուկ չեն հակասում ԱՄՆ-ի ու Եվրոմիդայան մոսեցումներին: Եվ սվալ հանգամանքը եւս ռուս դիվանագետներին սիդում է զուտ լինել, ֆանգի Կրեմլի միջնորդական գործունեությունը մինչեւ օրս դժգոհության առիթ չի սվել Վաշինգտոնին:

«Ֆորսը» հրադարակման մեջ այն կարծիքն է արտադայնվում նաեւ, թե Ռուսաստանը կգնա սասուս-փյունի դադարման մանոթ ճանադարիով, իսկ եթե դա անհնար դառնա, աղա կզանա իրավիճակից դուրս գալ՝ կորուսներ չկրելով երկու հակամարտ երկրների հետ իր հարաբերություններում: Բայց եթե դա նույնպես չհաջողվի, աղա հարկ կլինի դիմել համադաշտասից ֆայլերի: Ներկայումս ընդհանուր իրավիճակում (սնեստական դժվարություններ, դաշնակիցների դաղաս) դայմանական «հարավուսական» անվանակոչված սարբերակը կոզսագործվի որդես վերջին հնարավորություն:

Պատասխան Գ. ԲԵՐԿՅԱՆԸ

Արցախ. ինչո՞ւ Մոսկվան չի գոսվում Բաբլի հետ Ընդհանուր սահման, Մեծ Մերձավոր Արեւելք, Վրաստան

եւ Նուրսուբան Նազարբաեւի շաս ավելի զուտ ու զգուշավոր մեկնաբանությունների ֆոնի վրա նման ֆայլի նշանակությունն անկարելի է թերագնահատել, մանավանդ՝ եթե նկատ ունենան Հայաստան-Թուրքիա դիվանագիտական հարաբերությունների բացակայությունը եւ Անկարայի կողմից Ադրբեջանի դիրքորոշումների լիակատար դաշտակցությունը», գրում է թարթերակամը:

Երկրորդ, Հայաստանի աշխարհաֆաղափական ընդդիմախոս Ադրբեջանը Թուրքիայի բազմամյա ու հետեւողական ռազմավարական դաշնակիցն է: Անկարայում գործող Ռազմավարական հետազոտությունների միջազգային կազմակերպության փորձագետ Զերին Խասի խոսքերով, «Ադրբեջանի աշխարհաֆաղափական դիրքը Թուրքիայի համար մասշեյի դարձեց Կասսիոս ծովի ափը եւ թույլ սվեց վերականգնել ու զարգացնել վաղեմի հարաբերությունները

թե Ադրբեջանի հետ մեկտեղ Հայաստանի շահերի դեմ գործող Թուրքիան վնասում է նաեւ Ռուսաստանին: Վերջինս միթե կարող է երկար-բարակ խորհրդածելու դաշնառներ ունենալ: Սակայն, դարգվում է, որ դաշնառներ կան, եւ դրանք ավելի ֆան ծանրակցիւ են:

Իրոք, Հայաստանը եւ Ադրբեջանը աշխարհաֆաղափական ընդդիմախոսներ են, իսկ ներկա դայմաններում՝ նույնիսկ հակառակորդներ: Սիրիայում նոյններին դաշտահած միջադեռից հետո նույնը կարելի է ասել նաեւ ռուս-թուրքական հարաբերությունների մասին: Սակայն կովկասյան ֆաղափականությունն ունի բազմաթիվ նրբերանգներ, որոնք չեն սեղավորվում երկուսն զամմայի մեջ: Ռուս-ադրբեջանական հարաբերությունները, չնայած երկու երկրների միջեւ ծագած խնդիրներին, չեն եղել թեմանական: Գիշտ է, Բաբուն կասկածանքով է վերաբերվել ԵԱՏՄ-ին ու

դրանք առանձնադես չեն ցուցարդում: Ռուս-թուրքական առձակասման ծագումից հետո Բաբուն ընդգծված զուտ դիրքերնեց: Ադրբեջանի դաշնակցական անձինք ֆանցից հայտարարեցին, թե հավասարադես գնահատում են իրենց հարաբերությունները թե՛ Մոսկվայի եւ թե՛ Անկարայի հետ:

Պաշնառների շարքում վերջինն այն է, որ Մոսկվան Աբխազիայի եւ Հարավային Օսիայի ճանաչումից հետո Վրաստանի վրա ազդելու բազմաթիվ լծակներ կորցնելով՝ չի ուզում թեմանակ Ադրբեջանի հետ, ինչից անդայման կոզսվեն նաեւ թուրք ֆաղափական գործիչները:

Հակառակ դեռումն Ռուսաստանը Դաղսանում կարող է ունենալ անկայունության նոր օրախներ՝ ի հավելումն արդեն գոյություն ունեցողների (միայն 2015 թ. դեկտեմբերի սկզբից Դաղսանի սարածում «Իսլամական դեռության» դրոշմ ներքեղի է ունեցել չորս ահաբեկ-

Անվճար «USU Hay-Fi» (4G) Wi-Fi մոդեմ՝ ինտերնետային սակագնային լուծումներին 24 ամսով բաժանորդագրվելու դեմքում

Այժմ «USU կոնեկտ սահմանափակ», «USU կոնեկտ անսահմանափակ» կամ «Ինտերնետ Small» ինտերնետային սակագնային լուծումներից ու փաթեթներից որևէ մեկին 24 ամսով բաժանորդագրվելու դեմքում «USU Hay-Fi» (4G) Wi-Fi բաժանարար մոդեմը կարելի է ստանալ անվճար:

ձեռք բերել «USU Hay-Fi» 4G մոդեմը՝ մի ֆանի սարք միացնելու հնարավորությամբ: Այս մոդեմի առավելությունը բաժանարար լուծումն է, ինչը թույլ է տալիս վայելել ինտերնետը՝ որտեղ էլ օգտագործող զանգվածը, -սակ է ՎիվաՍել-ՄՍՍ-ի գլխավոր սնունդ **Ուլֆ Յիրկյանը:**

միացել մեզ ֆեյսբուքում՝ <https://www.facebook.com/Viva-CellMTSofficialpage>

Իսկ «USU կոնեկտ սահմանափակ» սակագնային լուծումն 24 ամսով բաժանորդագրվելու դեմքում սարքը կարելի է ձեռք բերել 3000 դրամով:

Ինչպես եւ նախկինում, այս սակագնային լուծումներին եւ փաթեթներին կարելի է բաժանորդագրվել նաեւ 12 ամսով եւ

մոդեմը ստանալ հասուկ լուծումներով:

Ամսամկետ բաժանորդագրության դեմքում «USU Hay-Fi» (4G) բաժանարար Wi-Fi մոդեմի գինը 39 900 դրամ է:

«Գերաբազ ինտերնետի օգտագործողներն այս առաջարկի շնորհիվ հնարավորություն կունենան մասշտիպ անսակված հիմնադր միանալ սակագնային լուծումներից մեկին եւ անվճար

Մանրամասն տեղեկություններ ստանալու համար կարելի է օգտվել www.mts.am կայքից, զանգահարել 111 անվճար հեռախոսահամարով, հաղորդակցվել մեզ հետ «111 օնլայն» դորմալի միջոցով, կամ այցելել մեր սոցալ-սարկվան կենտրոններից որևէ մեկը: Մեր մոտություններին մեզ համար ծանոթ լինելու համար

ՎիվաՍել-ՄՍՍ-ը կոչ է անում զգուսանալ խարդախներից

ՎիվաՍել-ՄՍՍ-ն իր բաժանորդներին կոչ է անում զգուսանալ ինքնուրույն ինքնուրույն բաժանորդների հաշվեկշիռի «Փողանցում» ծառայության միջոցով գումար փոխանցելուց կամ վերալիցքավորում կատարելուց՝ կարեկցամիջոց դրված: Բացառված չէ, որ նման ազակցության խնդրանքով դիմողը զբաղվում է խարդախությամբ:

Ով՞ ինչին է մոտ

Բավական զանգված ՌԴ արտաքին գործերի նախարար Սերգեյ Լավրովը, ըստ ադրբեջանական ադրբայերների հայտարարել է, թե դարաբաղյան կարգավորման համաձայնագիրն արդեն դաստիարակ է:

«Համաձայնագրի բոլոր բաղադրիչները սեղանին են: Իրականում մենք շատ մոտ ենք Լեռնային Ղարաբաղի հարցի լուծմանը: Երեկ Բավովում անցկացրած հանդիպումները եւ վաղը Հայաստանում կայանալիք հանդիպումներն արագացրել են մեր գործարած ջանքերը», - ասել է ՌԴ արտաքին գործերի նախարար Սերգեյ Լավրովը: Այս մասին տեղեկացնում է ադրբեջանական ԱՊԱ գործակալությունը:

ՀՀ արտաքին գործերի նախարարության մամուլի խոսնակ Տիգրան Բալայանը արձագանքել է ՌԴ ԱԳ նախարար Սերգեյ Լավրովի՝ Բավովում արած հայտարարությանը, որը վերաբերում է «սեղանի վրա» առկա լուծումնափորձություններին: «2011 թ. կողմերին ներկայացված Կազանի փաստաթուղթը բանակցությունների սեղանին է: Ադրբեջանը հրաժարվում է այն ընդունել, չնայած որ նախօրոք համաձայնեցվել է Բավովի հետ: Մենք բազմիցս խոսել ենք այդ մասին: Դեռեւս Կազանում հանդիպման ժամանակ Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիևը ներկայացրել է քսուր նոր առաջարկ եւ փաստացի խափանել է կարգավորման սկզբունքների համաձայնեցումը»:

Մ. Խ.

ՀՀ, Բ. Երևան, Ազաթանգեղոս 6/1 հասցեում տեղի կունենա Ֆլորենտ Աճուրդի Տուն ՍՊ ընկերության (այսուհետ՝ Կազմակերպիչ) կողմից կազմակերպված ընդհանուր բաց աճուրդը: Աճուրդի ընթացքում վաճառվելու են Առևտրի և արտադրության նախարարության կողմից ՓԲԸ-ին օտարման իրավունքով դասակարգված հետևյալ լոտերը, ըստ ներկայացված հերթականության՝

1. Բնակարան, ընդ. մակերեսն է՝ 80.70 ք.մ: Լոտի գնման վարյի հասցեն է՝ ՀՀ, Բ. Երևան, Խ. Դոնի փ., 1 Բ., թիվ 201: Լոտի մեկնարկային գինը՝ 12,276,000 ՀՀ դրամ:
2. Բնակելի տուն, ընդ. մակերեսն է՝ 124.93 ք.մ, հող՝ 0.006187 հա: Լոտի գնման վարյի հասցեն է՝ ՀՀ, Բ. Երևան, Կենտրոն համ., Անասարյան փ., թիվ 136: Լոտի մեկնարկային գինը՝ 24,378,000 ՀՀ դրամ:
3. Բնակարան, ընդ. մակերեսն է՝ 54.6 ք.մ: Լոտի գնման վարյի հասցեն է՝ ՀՀ, Բ. Երևան, Նոր-Նորի համ., Բոլորյան փ., 4Բ., թիվ 27: Լոտի մեկնարկային գինը՝ 11,520,000 ՀՀ դրամ:
4. Բնակելի տուն, ընդ. մակերեսն է՝ 265.37 ք.մ, լողաբաժնի, զուգարան՝ 7 ք.մ, կաթսայաստան՝ 3.7 ք.մ, անասնաբուժ. 18.9 ք.մ, ծածկ՝ 10.8 ք.մ, հող՝ 0.08 հա: Լոտի գնման վարյի հասցեն է՝ ՀՀ, Արարատի մարզ, Այնթապ համ., 20-րդ փ., թիվ 14: Լոտի մեկնարկային գինը՝ 19,980,000 ՀՀ դրամ:
5. Բնակելի տուն, ընդ. մակերեսն է՝ 329.8 ք.մ, դահլիճ՝ 68.5 ք.մ, սանհանգույց՝ 5.8 ք.մ, զոն՝ 17.8 ք.մ, հող՝ 0.127 հա: Լոտի գնման վարյի հասցեն է՝ ՀՀ, Արարատի մարզ, Դվին համ., Երիտասարդական փ., թիվ 35: Լոտի մեկնարկային գինը՝ 23,766,000 ՀՀ դրամ:
6. Բնակելի տուն, ընդ. մակերեսն է՝ 121.67 ք.մ, օժանդակ շինություն՝ 42.61 ք.մ, հող՝ 0.039808 հա: Լոտի գնման վարյի հասցեն է՝ ՀՀ, Բ. Երևան, Կենտրոն համ., Կապեղոբների փ., թիվ 42/2: Լոտի մեկնարկային գինը՝ 18,240,000 ՀՀ դրամ:
7. Բնակելի տուն, ընդ. մակերեսն է՝ 131.4 ք.մ, ծածկած մուտք՝ 21.1 ք.մ, ավտոսնակ՝ 25.2 ք.մ, հող՝ 0.06 հա: Լոտի գնման վարյի հասցեն է՝ ՀՀ, Արմավիրի մարզ, Կաղարապետ, Թամանյան փ., թիվ 15: Լոտի մեկնարկային գինը՝ 30,180,000 ՀՀ դրամ:
8. Բնակարան, ընդ. մակերեսն է՝ 134.08 ք.մ: Լոտի գնման վարյի հասցեն է՝ ՀՀ, Բ. Գյումրի, Գործարանային փ., 6 Բ., թիվ 13: Լոտի մեկնարկային գինը՝ 9,054,000 ՀՀ դրամ:
9. Բնակելի տուն, ընդ. մակերեսն է՝ 286.0 ք.մ, հող՝ 0.0720 հա: Լոտի գնման վարյի հասցեն է՝ ՀՀ, Բ. Հրազդան, Հարավային թ., Ա. Գորկու փ., 2-րդ նր., թիվ 5: Լոտի մեկնարկային գինը՝ 15,492,000 ՀՀ դրամ:
10. Բնակարան, ընդ. մակերեսն է՝ 64.6 ք.մ: Լոտի գնման վարյի հասցեն է՝ ՀՀ, Բ. Երևան, Շենգավիթ համ., Մանթաշյան փ., 28 Բ., թիվ 30: Լոտի մեկնարկային գինը՝ 24,864,000 ՀՀ դրամ:

Գույքերը գրավարկված են: Աճուրդին մասնակցելու համար անհրաժեշտ է ներկայացնել՝ ֆիզիկական անձանց համար անձը հաստատող փաստաթուղթ եւ Կազմակերպիչի կողմից սրված մասնակցի վկայականը (այսուհետ՝ վկայական), որը հաստատելու է նաեւ նախաձեռնի մուծման փաստը, իսկ իրավաբանական անձանց համար՝ կանոնադրությունը, իրավաբանական անձանց դեմքում գրանցման վկայականը, դասակարգման անձի կամ ներկայացուցչի լիազորությունները հաստատող փաստաթուղթ եւ վկայական: Աճուրդի մասնակցության նախաձեռնող սահմանված է մեկնարկային գների 1%-ի չափով, որը դեմք է վճարվի Կազմակերպիչի դրամարկ կամ բանկային հաշվին «Առևտրի և արտադրության նախարարության կողմից» ՓԲԸ-ում 2380030925470100 հաշվառման համարի սույն ծանուցման հրապարակման դրանից մինչև յուրաքանչյուր աճուրդային փուլին նախորդող աշխատանքային օրվա ժ. 16:00-ն: Աճուրդի առաջին փուլը դասական եղանակով՝ 19.04.2016թ-ին ժ. 12:00-ին, այսուհետեւ աճուրդի փուլերը՝ 20.04.2016թ. եւ հաջորդ աշխատանքային օրերին ժ. 12:00-ին հոլանդական եղանակով, յուրաքանչյուր փուլում մեկնարկային գների իջեցումով, բայց ոչ թակաս սահմանված հասման գներից: Աճուրդի ավարտը՝ 23.05.2016թ.:

Աճուրդում հաղթող է ճանաչվում այն անձը, ով առաջարկել է ամենաբարձր գինը: Վերջին ամենաբարձր գնային հայտ ներկայացրած մասնակիցը, աճուրդավարի մուտքի տրոհող հարվածից հետո, համարվում է աճուրդում հաղթած մասնակից: Աճուրդին մասնակցած, սակայն չհաղթած անձի մուծած նախաձեռնող վերադարձվում է աճուրդի ավարտվելուց հետո մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում: Նախաձեռնողը ենթակա է վերադարձման, եթե աճուրդը համարվում է չկայացած: Եթե աճուրդում հաղթող ճանաչված անձը հրաժարվում է ստորագրել արձանագրությունը կամ առուվաճառի դրամաձեռքը, ապա նա կորցնում է իր մուծած նախաձեռնողը: Եթե Կազմակերպիչը հրաժարվում է ստորագրել արձանագրությունը կամ առուվաճառի դրամաձեռքը, ապա նա դարձավոր է աճուրդում հաղթող ճանաչված անձին վերադարձնել նախաձեռնողը: Լոտերը կարող են ուսումնասիրվել սույն ծանուցման հաջորդ օրվանից մինչև աճուրդի ավարտի օրվան նախորդող աշխատանքային օրը, ժ. 11:00-ից մինչև 17:00-ը՝ վերը նշված հասցեներով: Սույն ծանուցումը կարող է փոփոխվել մամուլում հրապարակվելու միջոցով: Աճուրդի անցկացման կանոնակարգին կարող եք ծանոթանալ եւ անվճար ստանալ կանոնակարգի դասձեռնը, դիմելով Կազմակերպիչին՝ Բ. Երևան, Ազաթանգեղոս 6/1 հասցե: Բոլոր այլ տեղեկությունների համար կարող եք այցելել www.borsa.am կայք կամ զանգահարել (010) 56-31-07 հեռախոսահամարով:

ACBA ԱԶԳԱԿԱՆ ՀԱՅՏԱՐԱՎՈՐԹՅՈՒՆ

«ԱԶԳԱ Լիզինգ» ՎԿ ՓԲ ընկերությունը 2016թ. ֆինանսասնտեսական գործունեության սուուզումն իրականացնելու նպատակով հայտարարում է առուվաճառական կազմակերպության ընտրության մրցույթ: Մրցույթն անց է կացվելու 2016թ. ապրիլի 10-ից ապրիլի 16-ը: Մրցույթի հայտերն ընդունվելու են 2016թ. մարտի 29-ից ապրիլի 10-ը (Ներառյալ), յուրաքանչյուր աշխատանքային օր, ժամը 9:00-18:00-ը՝ Բ. Երևան, Վ.Սարգսյան 10 Եմբ, 132-133 հասցեում:
<http://acbaleasing.am/announcement-2>

www.armcongress.am

www.azg.am

«ԱԶԳ» ԸՄԲԱԹԱԹԵՐԹ
Հրատարակության ԻԳ սարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երևան 0010, Հանրապետության 47
e-mail: azg@azg.am, azg2@arminco.com
www.azg.am

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱԵՏԻՔԵԼԻԱՆ հեռ. 060 271117
Հավաքագրիչ (գովազդ) հեռ. 582960,
060 271112
Լրագրողների սեմնակ հեռ. 060 271118
Համակարգչ. ծառայություն հեռ. 060 271115
Շտաբային լրատվ. ծառայություն
հեռ. 060 271114, 010 529353
Համակարգչային ծառայություն «Ազգ» թերթի

Թերթի միջոցով արձրագրված թե՛ մասնակի արտատրուկները թղթագիր մամուլի միջոցով, ռադիոհեռուստատեսությամբ կամ համացանցով, առանց խմբագրության գրառում համաձայնության խախտման են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրավունքի մասին օրենքի:
Միջոցը չեն գրավսուում ու չեն վերադարձնում:
Գ. Տառով յորդանները գովազդային են, որոնց բովանդակությունը համար խմբագրությանը դասախառնություն չի կրում:
«AZG» Weekly
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 60 271117
47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 0010

Հաղորդագրություն

Համաբարհային հայկական կոնգրեսի

Ի լրումն Համաբարհային հայկական կոնգրեսի եւ Ռուսաստանի հայերի միության նախագահ Արա Աբրահամյանի հայտարարության, որը վերնագրված է «Ի ազակցություն ԼՂՀ ՊԲ-ի հաշիվ ենթ բացում. առաջին ներդրումը» 5 միլիոն ռուբլի, փոխանցվել է իմ կողմից՝ եւ տեղադրված է armcongress.am կայքում եւ ֆեյսբուքյան էջում, ստորեւ ներկայացնում ենք «Յունիսթրիմ» բանկում բացված հաշվի համարը:

Կոչ ենք անում մեր հայրենակիցներին իրենց նպաստն ունենալ հաշվի համարման, հետեւադրելու նաեւ Հայրենիքի սահմանների դաստիարակության գործում: Հաշվին կուսակված ողջ գումարը փոխանցվելու է Արցախի դաստիարակության բանակին՝ անհրաժեշտ ծախսերի համար: Պատրաստ ենք հրապարակել այն անձանց անունները (նշելով փոխանցված գումարի չափը), ովքեր կմասնակցեն հաշվի համարման եւ Արցախի օգնությունն ցուցաբերելու գործում:

Հաշվեհամարներն են՝

Ռուբլով
CAP, ИНН 7731174862
р/с 4070381080000000391 АО КБ «ЮНИСТРИМ» г. Москва
БИК 044525550 к/с 30101810145250000550
ОГРН 1027700553198

ԱՄՆ դոլարով
Союз армян России
р/с 40703 840 4 0000 1000391
транзитный 40703 840 4 0000 1000391
Банк бенефициара
S.W.I.F.T.: UMTNRUMM
UNISTREAM COMMERCIAL BANK (SC)
Банк посредник Наименование банка-корреспондента
USD DEUTSCHE BANK TRUST COMPANY AMERICAS
NEW YORK,NY, UNITED STATES
счет 04439889
свифт BKTRUS33

Գրիգոր ԳՈՒՐԶԱԴՅԱՆ

Սկիզբը՝ նախորդ համարում եւ վերջ

Ես մասկերացուն եմ ճիշտ այս-
դիսի մոտի՛ երկնայալաց, վեհ ու
խիստ հանդիսավոր մի ժառանգե-
նի, որը կենդանիացնէր ղեռակառու-
թյունը բարձրագույն ինքնակերպի հա-
սան բարեկիրք, ներթափանց ու ճիշ-
տեղական իմաստությամբ տոգորված
մարդկային հասարակության...

Ել ավելի հզոր է բուն սաճարի նե-
րը: Հսկայական բարձրություն,
զանգվածային դասեր՝ բոլոր կող-
մերից բարձրամղակներով ծածկ-
ված. դրանցից մեկը՝ խորանի ա-
ռաստաղին փորագրված, մասկե-
րում է յոթ մոլորակները (այդ թվում
Լուսինը, որը մոլորակ է համարվել)՝
Կենդանակերպի՝ նշաններով շրջա-
դասված... Ներսում՝ այստեղ-այն-
տեղ, ճարտարապետները մասկված
հսկա, դարձադաս առնձրների չա-
փերի կրաքարի բեկորներն են թափ-
ված: Դրանցից մեկը, բեմի վերեւի
փվից մի բեկոր՝ հասակին ընկած,
մոտ հինգ մետր երկարությամբ ու
մարդաբոյ բարձրությամբ, երեւի երե-
սուն տնտնանոց մոնոլիտ, ամբողջ-
վին ծածկված եւ ոճական սեսակե-
տից, եւ թեմասիկայով խիստ հեռա-
րիկական բարձրամղակներով՝
հանդիսավոր երթ, մարդիկ, ուղեւ,
խաղողի ողկույզներ, սերներ...
բարձրամղակների դրվագներից
մեկը՝ բեկորի ջարդվածքի անմիջա-
դաս եզրին դասահականորեն փրկ-
ված, մասկերում է երեք արտաքին
կամանգ՝ իրար հոված, խիստ ոճա-
կորված ու խիստ արտահայտիչ, որը
մեր ժամանակներում դարձավ սե-
ական ներհանգստ աղբյուր լիբա-
նանահայ նկարիչ Պոլ Կիրակոսյա-
նի արվեստ... Այդ բեկորը կարող է
զարդը կազմել աշխարհի ցանկա-
ցած թանգարանի...

Այսօր, ներկայումս, այս սաճարի
վերականգնումը ողջ սյունաշարա-
յին համակարգով չի թվում հնարա-
վոր, բայց ինչ-որ հրաշքով եթե դա
ի-
րականանա... այդ դեպքում... այդ
դեպքում Բել սաճարը կդառնա աշ-
խարհի ութերորդ հրաշքերից...

Վաթսուհական թվականներին
Սիրիայի հնագետները մի մեծ
հայտնագործություն են անում. հս-
կա ավազաքարի սակից լույս աշ-
խարհ է հանվում մինչ այդ բոլորու-
վին անհայտ մի կոթող՝ Նաղարի
սաճարը, Հարթակամարի անմի-
ջադաս կողմի՝ ձախքը: Հիմա,
երբ այդ հսկա սարածը ամբողջ-
վին մաքրված է ավազից, ու աչքի
առաջ է մինչեւ վերջին բեկորը,
տղամարդկային սաճարից ու հաս-
կադաս շրջադասի հսկա համալի-
րից, մույնիսկ ավերակ վիճակում,
դարձադաս ցնցող է...

Պահպանված ճարտարապետա-
կան բեկորները թույլ են տալիս բա-
ցարձակադաս անսխալ վերա-
կանգնել սաճարի սկզբնական սե-
տի: Նաղարի ողկուն է Բել սաճոն եւ
համարվում էր ասվածը մարդկու-
թյան ճակատագրի: Նրա անունը
կրող այս սաճարը ստեղծվել է առա-
ջին-երկրորդ դարերում: Դա, դարձ-
վում է, ճիշտի կողմնական սաճար է՝
բոլոր կողմերից սյունաշարի մեջ
վերցված, մի կարեւոր սարքերու-
թյամբ միասին. խոյակները բոլոր
հասուն սյուն-օղորդների իրանակա-
ն են, երեւի թե միակ բացառությունը
Պալմիրայի ողջ սարածին:

Հունական սաճարների մնացու-
թյամբ Նաղարի սաճարը մույնդաս
դրված է եղել բարձր մասկանդանի
վրա՝ մոտիկ կողմից իջնող լայն ա-
սիճաններով: Բայց ի սարքերային

հունական դասական սաճարների
է ի մնացուցում վերեւում իրական
Բել սաճարի՝ այս սաճարը կառուց-
վել է ոչ թե ուղղանկյուն, ինչպէս լի-
նում է սովորաբար, այլ սեղանաձեւ
հրադասակի կենտրոնում՝ երեք կող-
մից շրջադասված բարձր սյունա-
շարերով՝ մոտ հարյուր բարձրաբերձ
սյուն-օղորդ, իսկ գլխավոր մոտիկ ե-
րկու կողմից՝ երկու հսկա սյուններ՝
խիստ բարձր ու խիստ հաս... Բարե-
բախտաբար, դասկանված են բո-
լոր սյունների ներքին կետերը՝ խա-
րիսխներով հանդերձ, ինչը հեռադ-
րել է հոսանքի դարձել սաճարի
ողջ կոմպլեքսի ղեկնասրուկցիան:
Ավելի քան հինգ հարյուր սյուն-օղ-
որդ՝ հրաշալի կրաքարից կերտված՝
միայն այս սաճարում...

...Այսօրվա Սիրիան չունենար ոչ-
նչ, չունենար ճիշտ Սանաան
բազիլիկային հսկա կոմպլեքսը,
չունենար Վիա Ռեֆա, չունենար
Պալմիրա, բայց ունենար միայն
այս երկու կոթողները՝ Բել սաճարը
եւ Նաղարի սաճարը, աշխարհը
կթափվեր այս կիզիչ օազիսի
վրա... այս երկու ավերակ-սաճար-
ներից ամեն մեկը կարող էր դառ-
նալ փառք ու հարսությունը մաեւ
յուրաքանչյուր երկրի...

Պալմիրան այն սեւեւով, ինչ հիմա
է, հեռավոր չափով չի եղել մույնիսկ
մի հարյուր տարի առաջ... Պալմիրան
վերջին հազարամյակում եղել է զրե-
թե ամբողջովին ավազի սակ:

Սկիզբը կարող է թվալ անտա-
սելի: Հայագի հնագետ իբրան Ա-
բամելիֆ-Լազարեյը՝ Մոսկվայի
Լազարյան ճեմարանի ստեղծողնե-
րի սերնդից, երեւի թե առաջինն է
հայտնվում Պալմիրայում՝ 1881
թվականին, ու գալուս դաս ավա-
զի սակից դուրս է հանում մի սեւե-
լա՝ հսկա քարե սախարձ՝ մոտ հինգ
մետր բարձրությամբ ու երկու մետր
լայնությամբ, որի վրա երկու լեզ-
վով՝ հունարեն եւ թաղմորեն,
փորագրված է եղել մեծական
տուրերի գանձման օրենքները՝ չորս
հարու տող: Այն ժամանակվա օս-
մանյան իբրանությունների հա-
տուկ թույլություններ այդ սեւեւյան
փոխադրվում է Ռուսաստան՝ Ս.
Պետերբուրգ, ու դրվում էր միտա-
ժում, որտեղ եւ գտնվում է մինչ օրս:

Յեսագա իրադարձությունները
զարգանում են բավական արագ:
Սիրիական հնագետների ջանքերով
1930 թվականին վերականգնվում է
Հարթակամարի կամարը, կանգնեց-
վում են Վիա Ռեֆայի մոտ հիսուն
սյունները: Քիչ անց՝ 1939 թվակա-
նին, ավազների սակից լույս աշ-
խարհ է հանվում Ֆորուն-Ազորան,
որտեղ անցկացվում էին, հունական
Ֆորունի օրինակով, համաժողովր-
դական ֆնանկումներ, ժողովներ,
լուծվում մասերագրի եւ խաղողու-
թյանն առնչվող խնդիրներ: Մնա-
ցած օրերին Ֆորունը ծառայել է որ-
դես ռուկա: Այստեղ է, որ հայտնա-
բերվեց մոտ 200 արձանագրությու-
ն՝ ֆաղափ կյանքին ու դասությանն
առնչվող արժեքավոր սեղեկություն-
ներով:

Պատմաբանները Պալմիրայի
դասություն վերանման խոտրա-
գույն իրադարձություններից մեկն
են համարում Ամֆիթատրոնի լույս
աշխարհի հանելը ավազի հաստ ետ-
սի, իրականում ավազաքարի սակից.
դա տեղի ունեցավ 1952 թվակա-
նին: Ամֆիթատրոնը՝ հիանալի
դասական կիսաշրջանի սեւեւ
ունի՝ հարկ առ հարկ բարձրացող
ողորկ, հարմարավեց նստարաններով,
ընդարձակ, խիստ հանդիսավոր բե-
մով ու կիսաշրջան հրադասակով:
Այստեղ բեմադրել են տիներ, թա-
տերական ներկայացումներ, անց-
կացվել սողորային միջոցառում-
ներ: Ու մաեւ դասով հանցագործ-
ներին... Ամբողջովին հունական
կյանք...

Բել եւ Նաղարի սաճարների մասին
խոսվեց վերեւում: Գրեթե մոյս ժա-
մանակ ավազների սակից դուրս է
բերվում Ֆորունի այսուրե կոչված
Հյուսիսային մոտիկ՝ դարձյալ երկու
կողմից սյունադաս, շեղ: Հայտնա-
բերվում են հռոմեական թեմերի տի-
րի բաղնիքներ, մաեւ դրանց կից
սյունաշարը ճիս սրահներ մարմնա-
մարդությունների, ժողովների եւ խն-
ջույների համար: Լիաքուկա հռո-
մեական կյանք...

Վաթսուն-յոթանասական թվա-
կաններին դեղումների ընդարձակ
ծրագիր է իրականացնում լեհ հնա-
գետների խումբը՝ Կազմիր Սիխա-
լովսկու գլխավորությամբ: Ավազի
սակից լույս աշխարհ է հանվում
եւս մի սաճար՝ մինչ այդ անհայտ՝
Ալլաթ սաճարը, հար եւ մնան հու-
նական դասական սյունաշար
սաճարներին՝ հունական օղորդներով
եւ կորնթական խոյակներով: Այդ
սաճարի դաս վերեւում հայտնա-
բերվում է արձանագրություն, որից
հետեւում է, որ սաճարը կառուցվել է

րաժճական լսողություն դիտի ու-
նենալ երեւի...

Ինչպէս-ինչպէս անգամներ է կի-
նը, գեղեցիկ կինը դարձել դասաշար
դասնության խոտրագույն իրա-
դարձությունների ու շրջադարձերի
մաեւ...

Սեփոնոս Սեւեռոյը՝ կորովի,
հանդուգն ու անչափ եռանդուն այս
հռոմեացին, կարճ ժամանակում
հաջողաբար անցնելով փլեւորի,
ժողովրդական տիրույթի, կոնսուլի
եւ ծեսակոսականի վիճակները, մի
գեղեցիկ օր հռչակվում է, լեզուներ-
ների կողմից, կայսր համայն Հռո-
մեական կայսրության: Հեռաշեւ,
շրջադասից դիվանագետ եւ մաեւ,
եւ նրա այս հասկությունից շախե-
ցին շատերը, այդ թվում մեմ հա-
յերս, երբ նա Հայաստանին սիրաշա-
հելու եւ հայ-դարձական դասին-
ը խափանելու նդասակով ոչ
միայն այն ժամանակվա մեր մայ-
րաքաղաքի՝ Վաղարշապատից, հա-
նում է, դա 178 թվականին, ավելի

դափ ոչ մի երկում չի հասել այդու-
րի փառքի...

Միայն սա՛... Սեփոնոսը դաս-
րաս է բավարարելու իր գեղեցկու-
հու բոլոր ցանկությունները... Ժու-
լիան մշտուի չէր, խելացի կին էր, իր
երկրի դասը ե՛ր՝ հողաշ, հոգին լե-
ցուն, եւ ուներ մի մեծ ցանկություն.
ավարտված տեսնել Վիա Ռեֆան...
Ու նոր կյանք է սկսում ամբողջ Պալ-
միրան, աննախադեռ վերելք բարե-
կեցության, սնեսության... Աներե-
ակալելի խախճանք է արդուն կա-
ռուցողական գործը, իրար հետեւից
բարձրանում են շեղ, բազմադաս
մենասներ, շողոտուն դասներ,
սալարկված փողոցներ, կոկիկ հրա-
դարակներ, սյունաշարեր, կամար-
ներ ամենուրեք... Նաեւ աշտարակա-
փող հսկա դամբարաններ՝ ֆաղափց
դուրս...

Ու ավարտին է հասցվում ամենա-
ամենա նշանավոր գործը՝ ի փառք
գալիք դարերի՝ Վիա Ռեֆան, այդ
գիզանս ողորդան՝ ծայրեծայր սա-
լարկված, երկու կողմից երկինք հառն-

ՊԱԼՄԻՐԱ...

առաջին-երկրորդ դարերում: Ալլաթը
համարվել է մայրության եւ դասե-
րագրի ասվածուկի՝ հոյների Աթե-
նաս եւ Սիմեոն ասվածուկների
օրինակով:

Գրեթե միաժամանակ հայտնա-
բերվում է, ֆաղափ հյուսիսային
մասում, եւս մի հեռաքարական կո-
թող՝ Բաալամին սաճարը՝ երկ-
րորդ դարում ստեղծված, մույնդաս
հունական ոճով, ոչ բարձր դաս-
կանդանի վրա դրված: Բաալա-
մինը եղել է երկնի, ամձեւի ու դա-
դարություն ասվածուկ: Ինքը՝ սա-
ճարը, մեծ չէ, բայց ճարտարապե-
տական սեսակետից, դասելով
դասիկանված բեկորներից, շատ
է հարուս ու բազմազան. բուն սա-
ճարի շրջադասը՝ սյունաշարեր,
սյունաշարեր բոլոր կողմերից, մեկը
մույնից շեղ, գեղեցիկ...

...Բնավ հարկ չկա հնագետ կամ
դասաբան լինել՝ հասկանալու
համար, թե ինչպէս-ինչպէս բան
կա դեռեւս թաղված Պալմիրայի
ավազների սակ, ինչպէս-ինչպէս
գաղտնիներ՝ այս առաստելական
ֆաղափ-դասության հանելուկային
կյանքն ու գործը վերանման սղա-
տղ...

Պալմիրան անսամբլային շե-
ղեր է, խոտրագույն ճարտարապե-
տական անսամբլը աշխարհում...
Հավանորեն դա սահմանն է ան-
սամբլային կասարելության, որից
այն կողմ գնալը թվում է արդեն
անհնարին... Այդուհի կասարելու-
թյուն լինում է ողիփոնիկ մոնու-
մենտալ երաժճական գործերում...
Շատ դժվար է, զրեթե անհնարին,
մի հայացքով ընդգրկել այդ հրաշ-
անսամբլը... Դա զգալու համար ե-

ված սյունաշարով, ֆանդակազարդ
եռամուտք կամարով... Պալմիրան
դասուն է ողջ Հռոմեական կայս-
րության ամենահարուստ, ամենա-
գեղեցիկ, ամենաշեղ ֆաղափ՝ զի-
ջելով, թեմա, միայն Հռոմի
կայսրերից մեկը. նրա անվան հետ
կկառվի մաեւ ճարտարապետական
խոտրագույն կոթողներից մեկի՝
վիթխարի չափերի հասարակական
բաղնիքի ստեղծումը, որը հենց այդ
անունով էլ՝ «Կարաֆալայի թե-
մեր», կմնի դասնության մեջ... Ի-
րականությունն այն է, որ ինչպէս
դասել են դասաբանները, Հռոմի
կենտրոնում այդ հսկա թեմի ստեղծ-
ման բուն գաղափարն էլ է գալիս
Սեփոնոս Սեւեռոսից...

Սա ինչ կարող է անել կինը, եթե
նա գեղեցիկ է ու խելացի մաեւ...
Վա եւս մի հանգամանք, որը
դարձնում է Պալմիրայի ֆենոմենը
բացառիկ իրադարձություն ճարտա-
արապետության դասնության մեջ:
Արդեն խոսվեց այն մասին, որ
Պալմիրան ներկայացնում է իրենից
սեսակ-սեսակ սաճարների, դասա-
ների, սյունաշարերի, կոթողների,
այլտալ կառույցների մի վիթխարի
անսամբլ: Վիճակն արտառը է ճա-
նով, որ այդ սաճարներից, դասա-
ներից ու կառույցներից յուրաքան-
չյուրն իր հերթին մի-մի իմնուրույն
անսամբլ է եւ որդես այդուհի մն-
ում է մի ավելի մեծ ու համադար-
կակ անսամբլի մեջ, որը կոչվում է
Պալմիրա:

Բոլորովին իմնուրույն անսամբլ
է, օրինակ, Բել սաճարը. ինքը՝ սյու-
նաշարային սաճար՝ հսկա հրադա-
րակի կենտրոնում, իսկ հրադա-
րակն իր հերթին՝ բոլոր կողմերից շր-
ջափակված սյունների խիստ տղա-
վորիչ շարքով: Այդ անսամբլն իր
հերթին դրսից միացված է Վիա Ռե-
ֆայի կամարակաղ մոտիկ հետ լայն
փողոցով՝ երկու կողմից բարձրա-
ցող սյունաշարի արտառում: Հիմա էլ
կարելի է տեսնել կորնթական օղոր-
դներով այդ հոյակաղ սյունաշարի
դասիկանված հետերը:

Էլ ավելի ձեւավորված, դարձա-
դաս հզոր անսամբլ է Նաղարի մե-
հյանը. ինքը՝ ճիշտի կեղեցական
սաճար՝ դրված սեղանաձեւ հրա-
դարակի կենտրոնում, իսկ հրադա-
րակն իր հերթին՝ բոլոր կողմերից մե-
կուսացված շրջակա սարածուկու-
նից իրանական սյունաշարերով:

Յակոբ ՎԱՐԴԻՎԱՆԵԱՆ

Յանդուզն նախաձեռնությունն ընդ ես ԹՄՄ Մեծագյուղ Նիւ Եորքի «Միտեր Մկրս-չեան» թատերախումբին համար...

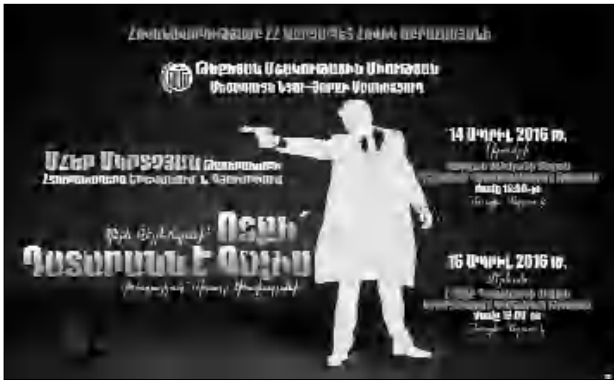
ընդ այցելեցին հայրենիք, վերանորոգելու իրենց ուխտը՝ ծառայելու մեր ժողովուրդին...

նի այս ակտերն»։ Ներկայացումները սերի միտի ունենան ամբողջ 13-ին երեւանի հասցանոր Ար-վեանի անուան Հայկական թատերական...

Թ.Մ.Մ. «ՄՃԵՐ ՄԿՐՏՉԵԱՆ» ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ ՊԵՐՃ ԶԷՅԹՈՒՆՑԵԱՆԻ «ՈՏՔԻ՝ ԴԱՏԱՐԱՆՆ Է ԳՎԼԻՍ»

է Հայաստան. առաջինը՝ 2007ի հոկտեմբերին:

Յեղատարանության արտիստի ամբողջական ու նաեւ՝ դարաբաղեան մեր հայրենիքին վիճակուած նախաար-ձակման այս օրերուն, ասիկա թե-...

Միտեր Մկրսչեան երեք ասանամեակներ առաջ այցելած ըլլալով Նիւ Եորք իր հայրե-նաւունջ դրոշմն էր դրած մեր թատերա-խումբի հիմնադիր անդամներուն վրայ:

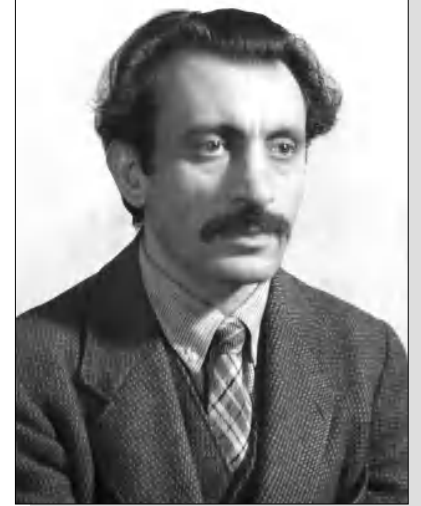
թատերական ինստիտուտներու ուսանող-ներ: Ամբողջ 14, ժամը 18:00-ին, Գիւմրիի (Ծննդավայրը Միտեր Մկրսչեանի) «Վար-դան Աճեմեան»-ի անուան Պետական դրամատիկական թատրոնին մէջ, եւ ամբողջ 16, ժամը 19:00-ին, դարձեալ Երե-ւան, Յակոբ Պարոնեանի անուան ե-րաժշտական կոմետիայի թատրոնին մէջ:

Հիւրախաղերու այս ծրագիրն հովանա-ւորութիւնը ստանձնած է ՀՀ վարչապետ Պրն Զովիկ Աբրահամեան: Բացի դա-րուն վարչապետէն, ներկայ միտի ըլլան նաեւ Պետական այլ դեմքեր, ինչպէս՝ Մշակույթի եւ Սփիւռքի նախարարները, բարձրաստիճան այլ անձնավորութիւններ ու զինուորականներ:

Հիւրախաղերէն ետք թատերախումբի մեր տղայը միտի վերադառնան Նիւ-Եորք-Նիւ Եորքի վերանորոգուած հայրենասիրու-թեամբ, յաւերժական Արարտի տեսիլով ջերմացնելու միտերահայրութեան ազգա-յին հայրենաբաղձ հոգիները:

Բարի երթ ու բարի վերադարձ:

Ներկայացնելով Արշիլ Գորկու հայկական ինքնուրոյնը

Ռիվեր Ֆորեսթի (Իլինոյս, ԱՄՆ) Դոմինիկական համալսարանի ար-վեստի դասնորոգիչն էր Եւրոպայի ամբիոնի դրոշմներէն ղրկ. Զին Սիւրբ Թերիոն մարտի 10-ին Նյու Յորքի «Չոհրաթ» կենտրո-նում բանախոսութեամբ հանդէս ե-կելէ վերջիններէն յետեւադարձը...

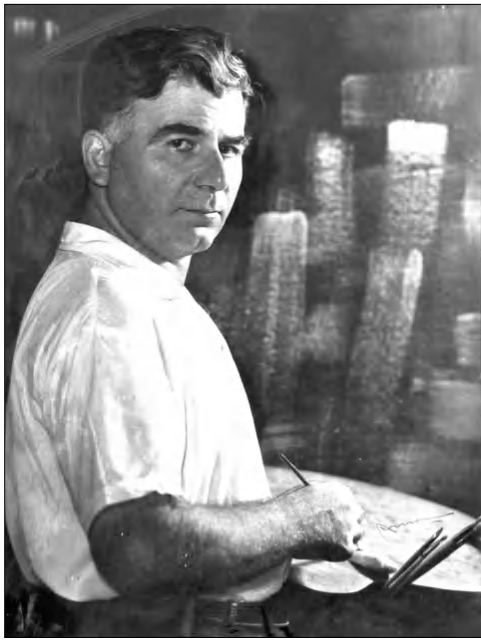
Ներկայացնելով բանախոսին «Չոհրաթ» կենտրոնի գործադիր տնօրէն վերադասելի հայր Դանի-ել Ֆորեսթիանը նշել է, որ Թերիոյի 2009-ին հրատարակած «Վերագ-նահատելով Արշիլ Գորկուն» խո-րագրով գիրքը, լոյս ընծայված Պենսիլվանիայի համալսարանի կողմից, արժանացել է «Ամերի-կան մոդերնիստների դաստիարակ-ման» ընկերության դրամա-նորհին: Նա Գորկու հայկականու-թեան հետ առնչությունները բնու-թագրել է որդեկ սիրտով օրի-նակ «ցեղասպանությունը աղ-բած յուրաքանչյուր վերադարձի եւ արդի աշխարհում հայ անհատի հարթանակի»:

Բանախոսութեան եկրանի վրա ցուցադրելով Գորկու կտավները՝ խոսել է նա կյանքի ու ստեղծա-գործության վրա անցյալի թողած ազդեցության մասին: «Ընդօրի-նակելով արեւմտեան արվեստի ա-ռաձեռնահասկությունները՝ Գորկին փորձեց դրա մի մասնիկը դառնալ, եւ դրանով կարելու կամուրջ հան-դիսանալ եվրոպական սյուրռեա-լիզմի եւ ամերիկայան արքայա-կապիտալիզմի միջեւ: Դա նոր միջավայրին հարմարվելու իր յու-րահասակ ձեւն էր», - ասել է նա, ա-վելացնելով, որ նկարչին մինչեւ իր կյանքի դրեքտակական ավարտը դաստիարակել է անցյալի, հայրենիքի հետ իր կապը: «Ամբողջով իր իսկ բնութագրմամբ «գոթիկ» Ամերի-կայում, նա իրականում ապրում էր իր հայրենիքում: Դրա վառ աղա-ցույցը «Նկարչի եւ մայրը» կտավն է, որտեղ «մայրը» ներկայացնում է Յեղատարանությանը զոհ գնացած բոլոր հայ մայրերին, փոքրիկն եւ տղաներին», նշել է նա, մեջբերե-լով Գորկու նկարչի ընկերոջ Ռո-բերտ Չոնասի խոսքերն այն մա-սին, որ «Գորկու դորտալարը կար-ծես երբէք կտրված չէր եղել իր ան-ցյալից»:

Բանախոսութեան վերջում անդ-րադարձ կատարելով Յեղատարա-նության 100-ամյա տարեկիցին դրկ. Թերիոն ասել է, որ Գորկու դեռ ոճագործությունը կատարողը ու-նենում է իր հանցանքը, վերջը շա-րունակելու է բաց մնալ եւ փո-խանցվել սերնդէ սերունդ:

Ս. Ծ.

Արժանին մասուցելով նկարիչ Սամսոնյանի ժառանգութեանը

միության ամենամյա ցուցահանդեսներին: 1961-ին այնտեղ սկսել է իր անհատական ցու-ցահանդեսը, որի բացումը կատարել է ան-ձամբ Եգիպտոսի այդ ժամանակվա մշա-կութի նախարարը: Հետագայում նախագահ դարձած Անուար էլ-Սադատը ձեռք է բերել նրա կտավներից մեկը եւ զովասանական մամակ հղել նրան: Եգիպտական արդի ար-վեստի թանգարանում են գտնվում նա զոր-ծերից մի փանդը: Ստեղծագործել է կոսմո-թոլոգիական քաղաքացու: Եգիպտոսում նրա ժամանակակիցներն են եղել Բյուզանդ Կո-ճամանյանը, Անոն Չորյանը եւ Հակոբ Հակո-բյանը: Վերջինս, սարիներ անց երեւանում Ա-լանին հյուրընկալելիս ասել է. «Գիտես, դադող մեծ նկարիչ է, որին հարգում էին եւ հիանում նրա գործերով»:

Ինձը, Սամսոնյանը կրել է իր ժամանակա-կից ինչպէս հայ, այնպէս էլ օտար արվեստա-գետների ազդեցությունը: Արաբ նկարչների թվում դեռ է նշել մասնավորապէս Մահ-մուդ Սաիդին, Ահմեդ Մորսիին եւ Էֆատ Նա-զիին:

Սամսոնյանը բավականին ուշ է գտել Ա-լեքսանդրիայում իր հարազատ ֆրոնը եւ նրա-նից իմացել իր իսկական ազգանունը՝ Գլը-ճյան: Նկարչություն է դասավանդել Կահի-րէի Գալուստյան ազգային վարժարանում եւ 1950-ական թվականներին քաղաքային Եվրո-պայում, այցելել արվեստի մեծագույն թան-գարանները:

«Սամսոնյանի եզակիությունը նրանում է, որ կարողացել է միաձուլել 20-րդ դարի կեսե-րի էստետիկական մոտեցումները եւ նոր դաս-մոդական արարակցիա ստեղծել, որը ոչ մի այլ հայ նկարիչ, բացի Արշիլ Գորկուն, չի կա-տարել», նշել է Արամ Արմուրի հետ զրուցելիս Ալան Սեմերճյանը, ով ավելացրել է, որ Նյու Յորք տեղափոխվելը մեծապէս նպաստել է նրա կուրսիսական ոճի հանդէպ ունեցած հակումների խորացմանը: «Նյու Յորքի երկ-նային ուրվագիծն իր առօրյա տեղափոխի եւ մտերմիկ հանդիպումների դարադրաբանի զուգակցությամբ իսկական դրախտ էր նրա

համար եւ ներհանգիստ աղբյուր: «Մեքսիկո» կտավը առաջին մեծածավալ աշխատանքն էր, որ նա ստեղծեց այնտեղ, նշել է Ալանը: Յեղատարանության ազդեցությունը Սամսո-նյանի կտավներում նկատելի է ծնողական, ընտանեկան, դաստիարակութեան, հու-սալիքային եւ կարեկցանքի թեմաների առ-կայությամբ:

Ալանը երեւան է այցելել 6 տարի առաջ եւ ծանոթացել ազգային Պետկերարարանում իր դասի 26 կտավների հետ: «Նրա «Մայրական գուրգուրանք», «Մանուկը գրելիս», «Կար ա-նող կինը», «Երեխաներ», «Թախիծ», «Ծովա-փին», «Եգիպտոսիկին», «Երիտասարդը», «Նա-սյուրմորտ» եւ այլ կտավներ ցուցադրվել են Կահիրեում, Բեյրութում, Աթենքում եւ Նյու Յորքում, սակայն ըստ Ալանի, նա արժանի է ավելի լայն ճանաչման, եւ այդ կադակցու-թեամբ իր մոր հետ ձեռնամուխ է եղել մի շարք ծրագրերի իրականացմանը: Առաջին հերթին իրենց անձնական հավաքածուի կտավներից բարձրորակ այլընտրանք կազմումը եւ դրանով հե-տադրություն առաջացնելը ինչպէս անհատ արվեստագետների եւ արվեստաբանների, այն-պէս էլ հեղինակավոր թանգարանների քաղա-նակներում: Հաջորդը եղել է անցյալ ստեղծե-րից մինչեւ նոյնմբեր ձգվող ցուցահանդե-սը Ամերիկայի Հայկական թանգարանում: Այս գործունե միտաստեղծում է նմանափոխ մի ցուցահանդէս կազմակերպել նաեւ Լոս Անջելէսում: Մայր ու որդի չեն մոռացել ի-րենց հարազատ մասին զովագրել նաեւ նո-րագույն տեխնոլոգիաների միջոցով, օգտա-գործելով «rediscoveredmasters.com» (վերա-հայտնագործված վարդեսներ) կայքը, որտեղ ցուցադրել են 26 կտավ նրա ստեղծագործու-թյուններից: Պրովիդենսում գործող «Gallery Z» Պետկերարարանը նույնպէս միտցել է Սամ-սոնյանի գործերի վերագնահատման նախա-ձեռնությունը: Ալանը լավատես է եւ հույս ու-նի, որ միտի ժառանգությունն իր արժանի տեղը կգտնի համաշխարհային նկարչու-թեան աստղագույնը:

Պատրաստեց՝ ՏԱԿՈՒՆ ԾՈՒՆԵՅԱՆԸ

Հրատարակված է ՀՀ մշակույթի նախարարության աջակցությամբ: